

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

12 päivänä joulukuuta 2000 *

Asiassa T-128/98,

Aéroports de Paris, kotipaikka Pariisi (Ranska), edustajanaan asianajaja
H. Calvet, Pariisi, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto A. May, 398,
route d'Esch,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään aluksi oikeudellisen yksikön vir-
kamiehet J. F. Crespo Carrillo ja G. Charrier ja sittemmin oikeudellisen yksikön
virkamies L. Pignataro, avustajanaan asianajaja B. Geneste, Hauts-de-Seine,
prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies C. Gómez de
la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

jota tukee

Alpha Flight Services, kotipaikka Pariisi, edustajinaan asianajajat L. Marville ja A. Denantes, Pariisi, ja V. De Meester, Luxemburg, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto V. De Meester, 5, place du Théâtre,

väliintulijana,

jossa kantaja vaatii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta kumoamaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 86 artiklan soveltamismenettelystä 11 päivänä kesäkuuta 1998 tehdyn komission päätöksen (IV/35.613 — Alpha Flight Services / Aéroports de Paris) (EYVL L 230, s. 10),

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts sekä tuomarit J. Azizi ja M. Jaeger,

kirjaaja: hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 16.5.2000 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Kanteen perustana olevat tosiseikat

- 1 Kantaja, Aéroports de Paris (jäljempänä ADP) on ranskan oikeuden mukaan perustettu taloudellisesti riippumaton julkinen laitos, joka Ranskan code de l'aviation civilen (siviili-ilmailulain) L. 251-2 §:n nojalla "vastaa kaikkien Pariisin alueella sijaitsevien siviililentoliikenteen käyttöön varattujen rakennelmien ja laitteiden sekä kaikkien niihin liittyvien rakennelmien ja laitteiden kunnossapitoon, käyttöön ja kehittämiseen liittyvästä toiminnasta, jonka tarkoituksena on avustaa saapuvia ja lähteviä ilma-aluksia, ohjata lento-liikennettä, vastata lentoteitse kuljetettavien matkustajien, tavaroiden ja postin lastaamisesta, purkamisesta sekä kuljettamisesta maassa".
- 2 ADP vastaa Orlyn ja Roissy-Charles-de-Gaullen (jäljempänä Roissy-CDG) lentoasemien käytöstä.
- 3 Orlyn lentoasemalla tarjosivat 60-luvulla catering-palveluja seuraavat neljä yhtiötä: Pan Am, TWA, Air France ja Compagnie internationale des wagons-lits (jäljempänä CIWL). Kolme ensin mainittua yhtiötä, joista Air France lähes yksinomaisesti, harjoittivat omahuolintaa eli ne huolehtivat omien lentojensa aterioista ja muista hankinnoista. TWA ja Pan Am siirsivät toimintansa sinne sen jälkeen, kun Roissy-CDG:n lentoasema perustettiin 70-luvulla.

- 4 Kyseisenä ajankohtana Trust House Forten (nykyinen THF) tytäryhtiö ACS, jonka oikeudet ovat siirtyneet Alpha Flight Services -nimiselle yhtiölle (jäljempänä AFS), aloitti toimintansa catering-palvelujen tarjoajana Orlyn lentoasemalla.
- 5 ADP:n vuonna 1988 järjestämässä tarjouskilpailussa AFS valittiin Orlyn lentoaseman ainoaksi catering-palvelujen tarjoajaksi Air Francen lisäksi, joka harjoitti siellä yksinomaan omahuolintaa.
- 6 ADP:n asettamien rahoitusedellytysten mukaan palvelujen tarjoaja maksaisi ainoastaan liikevaihtonsa perusteella laskettavan määrääjain toistuvan maksun. Tarjouksessaan AFS ehdotti maksua, joka on keskimäärin [— —]¹ prosenttia sen liikevaihdosta (joka vaihtelee [— —] prosenttia), sekä uuden rakennuksen pystyttämistä ja CIWL:n rakennusten ostoa [— —] Ranskan frangin (FRF) hintaan.
- 7 ADP ja AFS allekirjoittivat 21.5.1992 toimilupasopimuksen, jonka voimassaoloaika oli 25 vuotta ja joka tuli takautuvasti voimaan 1.2.1990. AFS:llä oli sopimuksen perusteella oikeus tarjota catering-palveluja Orlyn lentoasemalla ja hallita lentoaseman alueella sijaitsevia rakennuksia ja [— —] maa-alueita sekä rakentaa sinne omalla kustannuksellaan toimintaansa varten tarvittavat rakennelmat ja laitteet.
- 8 Sopimuksen 23 artiklan mukaan AFS:ltä perittävä maksu määritellään seuraavasti:

i) maa-alueiden ja rakennusten käytöstä ei peritä maksua

¹ — Luottamukselliset tiedot on poistettu.

ii) maksetaan liikevaihtoon perustuvaa maksua [AFS:n kokonaisliikevaihto, lukuun ottamatta liikevaihtoa, joka vastaa kosher-annosten toimituksia Rungisista (lentoasema-alueen ulkopuolelta) ADP:n asematasolla catering-palveluja tarjoaville yhtiöille. Rungisin tiloista suoraan muille ADP:n asematasolla toimiville asiakkaille, olivatpa ne lentoyhtiöitä tai muita asiakkaita, toimitettujen palvelujen liikevaihdosta peritään kuitenkin edelleen maksua]

iii) edellä mainitun maksun lisäksi palvelujen tarjoaja maksaa ADP:lle [— —] FRF:n suuruisen kertamaksun.

9 Uusi palveluyritys Orly Air traiteur (jäljempänä OAT) aloitti catering-toimintansa Orlyn lentoasemalla [— —]. OAT on tytäryhtiö, jossa Air France on enemmistöosakkaana tytäryhtiönsä Servairin kautta, joka tarjoaa myös maa-palveluja Roissy-CDG:n lentoasemalla. OAT on vähitellen ottanut hoidettavakseen catering-palvelut, joista Air France oli siihen saakka vastannut Orlyn lentoasemalla.

10 ADP myönsi [— —] OAT:lle 25 vuotta voimassa olevan toimiluvan, [— —] ja johon sisältyi lupa tarjota catering-palveluja Oriyn lentoasemalla sekä lupa hallita sen alueella sijaitsevia maa-alueita ja rakennuksia. OAT sai näin ollen myös oikeuden hallita [— —] maa-aluetta ja rakentaa sinne omalla kustannuksellaan tarvittavat rakennelmat ja laitteet. Toimilupasopimuksen 26 artiklassa, joka koskee rahoitusedellytyksiä, määritellään näitä kahta lupaa koskevat erilliset maksut seuraavasti:

— vastikkeena maa-alueen käyttöluvasta luvan saaja sitoutuu maksamaan ADP:lle käytetyn alueen pinta-alaan suhteutetun vuotuisen käyttömaksun [— —]

- vastikkeena toimiluvasta luvan saaja sitoutuu maksamaan ADP:lle liikevaihtoon perustuvan maksun, joka koostuu seuraavista osatekijöistä:
- i) [— —] prosenttia kansallisen lentoyhtiön Air Francen ja Air Francen tytäryhtiöiden Air Charterin ja Air Interin kanssa harjoitettavan liiketoiminnan kokonaisliikevaihdosta (palvelut, joita OAT tarjoaa ADP:ltä liiketoimintaluvan saaneille Servairin tytäryhtiöille tai niiden tytäryhtiöille, eivät sisälly liikevaihtoon)
- ii) [— —] prosenttia muiden lentoyhtiöiden kanssa harjoitettavan liiketoiminnan kokonaisliikevaihdosta.
- 11 Vuoden 1992 lopussa OAT:n markkinoille tulon jälkeen ja AFS:ltä kannettavaa korvausta koskevien ADP:n ja AFS:n erimielisyyksien seurauksena AFS:n maksua alennettiin, ja sen määräksi vahvistettiin [— —] prosenttia.
- 12 AFS ilmoitti ADP:lle 29.12.1993 katsovansa, että sen maksuprosentti ja Orlyn lentoasemalla toimivien kilpailijoiden liikevaihtoon sovelletut maksuprosentit eivät olleet sen mielestä samantasoisia, vaikka huomioon otettaisiin maa-alueiden ja rakennusten käyttökustannuksissa mahdollisesti esiintyvät erot, ja että eri suuruisista maksuista aiheutui eriarvoisuutta palvelujen tarjoajien kesken. Tämän vuoksi AFS pyysi perittävien maksujen yhdenmukaistamista.

- 13 ADP kieltäytyi sillä perusteella, että AFS:lle aikaisemmin myönnetty maksujen alennus oli johtanut siihen, että kaikkien toimiluvan haltijoiden maksut olivat samantasoiset, kun otettiin huomioon kiinteistökulujen vaikutus.
- 14 AFS toimitti komissiolle 22.6.1995 ADP:tä vastaan suunnatun kantelun sillä perusteella, että ADP rikkoi EY:n perustamissopimuksen 86 artiklan (josta on tullut EY 82 artikla) määräyksiä periessään lentoasemien catering-palvelujen tarjoajilta syrjiviä maksuja.
- 15 Komissio lähetti 1.2.1996 ADP:lle 6 päivänä helmikuuta 1962 annetun perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetuksen N:o 17 (EYVL 1962, 13, s. 204) mukaisen tietojensaantipyynnön saadakseen lisätietoja yhtäältä niistä maapalvelujen tarjoajista, jotka olivat saaneet ADP:ltä luvan harjoittaa toimintaa Orlyn ja Roissy-CDG:n lentoasemilla, ja toisaalta kyseisiltä palvelujen tarjoajilta perityistä maksuista. ADP:n vastauksesta ilmeni muun muassa, että palvelulajeihin, joista kannetaan liikevaihtoon perustuvaa maksua, kuuluvat catering-palvelut, lentokoneiden siivouspalvelut ja rahti-palvelut.
- 16 Komissio osoitti ADP:lle 4.12.1996 perustamissopimuksen 86 artiklan nojalla väitetiedoksiannon, jossa se totesi, että ADP:n soveltamien liikevaihtoon perustuvien maksujen määräytymisperusteet vaihtelivat sen mukaan, mitkä valtuutetut yritykset olivat kyseessä, eivätkä erot ole objektiivisesti perusteltavissa. Asetuksen N:o 17 19 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetyistä kuulemisista 25 päivänä heinäkuuta 1963 annetun komission asetuksen N:o 99/63/ETY (EYVL 1963, 127, s. 2268) 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti ADP:lle varattiin tilaisuus esittää huomautuksensa suullisesti 16.4.1997 pidetyssä kuulemistilaisuudessa.

- 17 Komissio teki 11.6.1998 päätöksen EY:n perustamissopimuksen 86 artiklan soveltamismenettelystä (IV/35.613 — Alpha Flight Services / Aéroports de Paris) (EYVL L 230, s. 10, jäljempänä riidanalainen päätös), joka kuuluu seuraavasti:

”1 artikla

Määrävässä asemassa oleva Pariisin lentoasemien pitäjä Aéroports de Paris rikkoi Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 86 artiklaa periessään Orlyn ja Roissy-Charles de Gaullen lentoasemilla toimivilta catering-, lentokoneiden siivous- ja rahtihuolintapalvelujen tarjoamiseen liittyvää maa- tai omahuolintapalvelutoimintaa (muun muassa ruoan ja juomien lastaaminen lentokoneeseen ja niiden purkaminen sieltä) harjoittavilta palvelujen tarjoajilta tai niiden käyttäjiltä syrjiviä liikevaihtoon perustuvia maksuja.

2 artikla

Aéroports de Paris -yhtiön on lopetettava 1 artiklassa tarkoitettuun rikkomiseen liittyvä toiminta alkamalla soveltaa kyseisiin maahuolintapalvelujen tarjoajiin syrjimätöntä liikevaihtoon perustuvien maksujen järjestelmää kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksi saamisesta.”

Oikeudenkäyntimenettely

- 18 ADP nosti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 7.8.1998 jättämällään kannekirjelmällä nyt käsiteltävänä olevan kanteen, jossa se vaatii riidanalaisen

päätöksen kumoamista. Samana päivänä jättämälläan hakemuksella ADP vaatii riidanalaisen päätöksen 2 artiklan täytäntöönpanon lykkäämistä EY:n perustamissopimuksen 185 artiklan (josta on tullut EY 242 artikla) perusteella. ADP peruutti tämän vaatimuksensa 21.9.1998.

- 19 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kolmannen jaoston puheenjohtaja hyväksyi 17.12.1998 antamallaan määräyksellä AFS:n väliintulijaksi tukemaan vastaajan vaatimuksia ja hyväksyi hakemuksen, joka koski tiettyjen kennekirjelmään ja vastineeseen sisältyvien tietojen luottamuksellista käsittelyä AFS:n suhteen. Tiettyjen kantajan ja vastaajan vastauskirjelmiin sisältyvien tietojen luottamuksellinen käsittely AFS:n suhteen hyväksyttiin 1.12.1999 annetulla määräyksellä.
- 20 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (kolmas jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin pyysi työjärjestyksen 64 artiklan mukaisena prosessinjohtotoimena kantajaa vastaamaan eräisiin kirjallisiin kysymyksiin, minkä tämä teki annetussa määräajassa.
- 21 Kantaja lähetti 15.5.2000 telefaksilla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen tuomion, jonka Tribunal des conflits de la République française oli antanut 18.10.1999.
- 22 Asianosaisten ja väliintulijan lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 16.5.2000 pidetyssä istunnossa. Tässä istunnossa kantaja luovutti jäljennöksen edellä mainitusta tuomiosta, jonka Tribunal des conflits oli antanut.

Asianosaisten vaatimukset

23 ADP vaatii, että yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa riidanalaisen päätöksen, jossa ADP:n katsotaan rikkoneen EY:n perustamissopimuksen 86 artiklan määräyksiä ja jossa se veloitetaan lopettamaan rikkomisen kahden kuukauden kuluessa mainitun päätöksen tiedoksi saamisesta

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

24 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen

— velvoittaa ADP:n korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

25 AFS vaatii väliintulijana, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen

— velvoittaa ADP:n korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeussääntöjen soveltaminen

- 26 Kanteensa tueksi ADP vetoaa seitsemään kanneperusteeseen, joista ensimmäinen koskee menettelyvirhettä, toinen puolustautumisoikeuksien loukkaamista, kolmas perusteluvollisuuden loukkaamista, neljäs perustamissopimuksen 86 artiklan rikkomista, viides EY:n perustamissopimuksen 90 artiklan 2 kohdan (josta on tullut EY 86 artiklan 2 kohta) rikkomista, kuudes EY:n perustamissopimuksen 222 artiklan (josta on tullut EY 295 artikla) rikkomista ja seitsemäs harkintavallan väärinkäyttöä.

1. *Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee menettelyvirhettä*

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

- 27 ADP väittää, että asetuksen N:o 17 soveltaminen on lainvastaista siltä osin kuin nyt käsiteltävä asia kuuluu lentoliikenteen alaan, joka ei kuulu asetuksen N:o 17 soveltamisalaan liikenteen jättämisestä neuvoston asetuksen N:o 17 soveltamisalan ulkopuolelle annetun neuvoston asetuksen N:o 141 (EYVL 1962, 124, s. 2751) nojalla, joka on korvattu kolmella alakohtaisella asetuksella, joista yksi on menettelystä sovellettaessa kilpailusääntöjä lentoliikenteen alalla toimiviin yrityksiin 14 päivänä joulukuuta 1987 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 3975/87 (EYVL L 374, s. 1).

- 28 Kantaja huomauttaa ensiksi, että komissio on todennut riidanalaisessa päätöksessään seuraavaa, että ”[maapalvelujen tarjoajien suorittamilla] maksuilla on vaikutusta — — lentoliikenteen harjoittajien väliseen kilpailuun” (128 perustelukappale) ja että ”Orlyn ja [Roissy-]CDG:n lentoasemien maahuolintapalvelut ovat ehdoton edellytys — — lentoliikennepalveluiden moitteettomalle toiminnalle” (64 perustelukappale).
- 29 Kantaja toteaa toiseksi, että komissio korosti 10.4.1995 tekemässään ehdotuksessa direktiiviksi pääsystä maapalvelujen markkinoille yhteisön lentoasemilla, että ”maahuolinta muodostaa olennaisen osan lentoliikennejärjestelmää”. Kantaja toteaa lisäksi, että pääsystä maahuolinnan markkinoille yhteisön lentoasemille 15 päivänä lokakuuta 1996 annettu neuvoston direktiivi 96/67/EY (EYVL L 272, s. 36) on annettu osana EY:n perustamissopimuksen 84 artiklan 2 kohtaan (josta on muutettuna tullut EY 80 artiklan 2 kohta) perustuvaa liikennepolitiikkaa ja että tämän direktiivin neljännessä perustelukappaleessa todetaan, että ”maahuolintapalvelut ovat välttämättömiä lentoliikennemuodon moitteettomalle toiminnalle”.
- 30 Nyt käsiteltävänä oleva asia koskee siis yksinomaan toimintaa, joka on olennainen osa lentoliikenteen alaa ja kuuluu tämän vuoksi väistämättä asetuksen N:o 3975/87 soveltamisalaan. Kantaja huomauttaa tältä osin, että yhteisöjen tuomioistuimien on todennut seuraavaa: ”Koko liikenteen ala on näet jätetty asetuksella N:o 141 asetuksen N:o 17 soveltamisalan ulkopuolelle; asetus N:o 141 on myöhemmin korvattu kolmella alakohtaisella asetuksella, jotka liittyvät maa-, meri- ja lentoliikenteeseen” (asia C-264/95 P, komissio v. UIC, tuomio 11.3.1997, Kok. 1997, s. I-1287, 44 kohta) ja huomauttaa vielä, että lentoliikenne kuuluu asetuksen N:o 3975/87 soveltamisalaan.
- 31 Asetuksen N:o 17 säännösten virheellinen soveltaminen on kantajan mukaan vakava menettelyvirhe, sillä sen seurauksena komissio ei ole kuullut lento-

liikenteen alan toimivaltaisista virkamiehistä koostuvaa komiteaa, mikä asetuksen N:o 3975/87 8 artiklan mukaan on pakollista.

- 32 Toissijaisesti kantaja väittää, että jos asetusta N:o 3975/87 ei voitaisi soveltaa nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa, asia jäisi asetuksen N:o 141 nojalla asetuksen N:o 17 soveltamisalan ulkopuolelle ja komission toimivaltaa rajoittaisi EY:n perustamissopimuksen 89 artikla (josta on muutettuna tullut EY 85 artikla), jossa määrätään, että komissio tutkii jäsenvaltion hakemuksesta tai omasta aloitteestaan rikkomistapauksia ja ehdottaa aiheellisia toimenpiteitä niiden lopettamiseksi. Kantajan mielestä riidanalaista päätöstä rasittaa näin ollen olennainen virhe, koska komissio on tutkinut yksityisoikeudellisen henkilön kantelun ja määrännyt ADP:n lopettamaan väitetyn rikkomisen kahden kuukauden kuluessa tekemättä etukäteen ehdotusta ”rikkomisen lopettamiseksi aiheellisista toimenpiteistä”, vaikka perustamissopimuksen 89 artiklan nojalla komissiolla on ainoastaan oikeus tehdä tällainen ehdotus.
- 33 Komissio väittää väliintulijan tukemana, että asetuksen N:o 17 soveltaminen oli perusteltua.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 34 Kantaja väittää ensisijaisesti, että komission olisi pitänyt soveltaa asetusta N:o 3975/87 eikä asetusta N:o 17.
- 35 On huomautettava, että asetuksen N:o 141 I artiklan mukaan ”asetusta N:o 17 ei sovelleta liikenteen alaa koskeviin sopimuksiin, päätöksiin tai yhdenmukais-

tettuihin menettelytapoihin, joiden tarkoituksena tai seurauksena on kuljetusmaksujen ja -ehtojen vahvistaminen, kuljetuspalvelujen tarjonnan rajoittaminen tai valvonta taikka kuljetusmarkkinoiden jakaminen, eikä sitä sovelleta myöskään perustamissopimuksen 86 artiklassa tarkoitettuun määräävään asemaan kuljetusmarkkinoilla”.

- 36 Asetuksen N:o 141 kolmannen perustelukappaleen mukaan liikenteen alan erityispiirteiden vuoksi on perusteltua jättää asetuksen N:o 17 soveltamisalan ulkopuolelle ainoastaan liikennepalvelujen tarjoamista välittömästi koskevat sopimukset, päätökset ja yhdenmukaistetut menettelytavat.
- 37 Koska asetus N:o 141 muodostaa poikkeuksen asetukseen N:o 17 nähden, sen soveltamisalaa on tulkittava suppeasti. Edellä mainitussa asiassa komissio vastaan UIC (tuomion 28—31 kohta) yhteisöjen tuomioistuin katsoi kuitenkin, että tällä seikalla ei voida perustella kilpailusääntöjen soveltamisesta rautatie-, maantie- ja sisävesiliikenteeseen 19 päivänä heinäkuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1017/68 (EYVL L 175, s. 1) suppeaa tulkintaa, koska komissio ei ollut näyttänyt toteen lainsäätäjän tarkoituksen yhdenmukaisuutta asetuksen N:o 141 ja asetuksen N:o 1017/68 osalta.
- 38 Näin ollen on tutkittava, onko asetuksessa N:o 3975/87 noudatettu lainsäätäjän asetuksessa N:o 141 ilmaisemaa tarkoitusta, jonka mukaan asetuksen N:o 17 soveltamisalan ulkopuolelle jätetään ainoastaan varsinaisten liikennepalvelujen tarjoamista välittömästi koskeva toiminta, vai onko lainsäätäjän tarkoituksena päinvastoin ollut, että asetuksen N:o 3975/87 poikkeussäännösten piiriin kuuluisi myös lentoliikenteen alaan liittyvä toiminta.
- 39 Tältä osin on todettava, että asetuksessa N:o 141 ei säädetä, että sen 1 artiklaan sisältyvä soveltamisalan rajausta olisi lento- ja vesiliikenteen osalta voimassa tiettyyn päivämäärään saakka. Toisin kuin rautatie-, maantie- ja sisävesiliikenteen

alalla, joka asetuksen N:o 141, sellaisena kuin se on muutettuna, 3 artiklan mukaan, kuuluu asetuksen N:o 17 soveltamisalan ulkopuolelle vain 30.6.1968 saakka, eli ajankohtaan, jolloin asetusta N:o 1017/68 ei ollut vielä annettu, asetuksen N:o 141 1 artiklassa säädetty soveltamisalan rajausta oli edelleen voimassa lentoliikenteen osalta, kun asetus N:o 3975/87 annettiin joulukuussa 1987.

- 40 Tämän jälkeen on todettava, että perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta lentoliikenteen alan sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin 14 päivänä joulukuuta 1987 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3976/87 (EYVL L 374, s. 9), joka on annettu samana päivänä kuin asetus N:o 3975/87, ensimmäisessä perustelukappaleessa huomautetaan, että asetuksessa N:o 17 säädetään menettelystä sovellettaessa sääntöjä ”muihin kuin lentoliikennepalvelujen tarjoamista välittömästi koskeviin” sopimuksiin, päätöksiin ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin.
- 41 Myös ”menettelystä sovellettaessa kilpailusääntöjä lentoliikenteen alalla toimiviin yrityksiin” annetun asetuksen N:o 3975/87 otsikosta ilmenee, toisin kuin ”kilpailusääntöjen soveltamisesta rautatie-, maantie- ja sisävesiliikenteeseen” annetun asetuksen N:o 1017/68 otsikosta, että toiminnan on koskettava välittömästi lentoliikennettä, jotta kyseinen toiminta voisi kuulua asetuksen N:o 3975/87 soveltamisalaan.
- 42 Lopuksi asetuksen N:o 3975/87, sellaisena kuin se on muutettuna 23.7.1992 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2410/92 (EYVL L 240, s. 18), 1 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa: ”Tämä asetus koskee ainoastaan yhteisön lentokenttien välistä lentoliikennettä”. Samoin asetuksen N:o 3975/87 muuttamisesta 14.5.1991 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 1284/91 (EYVL L 122, s. 2) asetukseen N:o 3975/87 sisällytetty 4 a artikla koskee ainoastaan sellaisia menettelytapoja, jotka voivat ”välittömästi vaarantaa lentoliikennepalvelun olemassaolon”.

- 43 Edellä esitetyt seikat ovat osoitus lainsäätäjän tarkoituksen yhdenmukaisuudesta ja siitä, että erityissädökseksi katsottavaa asetusta N:o 3975/87 sovelletaan yksinomaan lentoliikennepalvelujen tarjoamista välittömästi koskevaan toimintaan ja että toiminta, joka ei välittömästi koske tällaisten palvelujen tarjoamista, kuuluu yleissädökseksi katsottavan asetuksen N:o 17 soveltamisalaan.
- 44 Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa on kiistatonta, ettei kantaja harjoita lentoliikennettä eikä ole ”lentoliikenteen alalla toimiva yritys”. Se ei näin ollen kuulu menettelystä sovellettaessa kilpailusääntöjä lentoliikenteen alalla toimiviin yrityksiin annetun asetuksen N:o 3975/87 soveltamisalaan.
- 45 On myös kiistatonta, ettei kantaja tarjoa lentoliikennepalveluja, kun taas asetuksen N:o 3975/87 1 artiklan 2 kohdan mukaan asetus ”koskee ainoastaan yhteisön lentokenttien välistä lentoliikennettä”.
- 46 Kantaja ei myöskään tarjoa riidanalaisessa päätöksessä tarkoitettua kaltaisia maapalveluja, vaan toimii tätä toimintaa ylemmällä, eli lentoasemien hallinnon markkinoilla. Riidanalainen päätös koskee liikevaihtoon perustuvia maksuja, jotka kantaja perii maapalvelujen tarjoajilta vastikkeena, erityisesti lentoasemien infrastruktuuriin ja hallinnointipalvelujen käytöstä. Tämä Pariisin lentoasemien hallinnointitoiminta koskee ainoastaan välillisesti lentoliikennettä, koska se ei ole liikennepalvelua eikä edes lentoliikennepalvelujen tarjoamista välittömästi koskevaa toimintaa.
- 47 Edellä esitetyistä seuraa, että riidanalaisessa päätöksessä tarkoitettu ADP:n harjoittaman toiminnan kaltainen hallinnointitoiminta ei kuulu asetuksen N:o 3975/87 soveltamisalaan.

48 Mikään kantajan esittämistä väitteistä ei horjuta tätä päätelmää.

49 Ensiksi sen väitteen osalta, joka koskee sitä, että komissio toteaa riidanalaisen päätöksen 134 perustelukappaleessa, että maksut vaikuttavat kyseisten palvelujen tarjoajien ja välillisesti myös lentoyhtiöiden väliseen kilpailuun, edellä on todettu, että asetusta N:o 3975/87 sovelletaan ainoastaan lentoliikennettä välittömästi koskevaan toimintaan. Näin ollen ei voida katsoa, että kaikki toimenpiteet, jotka toteutetaan lentoliikenteen markkinoita ylempällä tasolla, kuuluisivat asetuksen N:o 3975/87 soveltamisalaan pelkästään siksi, että niillä voi olla tiettyjä välillisiä vaikutuksia lentoliikenteen markkinoilla. Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa liikevaihtoon perustuvat maksut ovat vain osa maapalvelujen tarjoajille koituvista kustannuksista, joita ovat myös esimerkiksi henkilöstökustannukset tai raaka-aineiden hankintakustannukset, samalla tavoin kuin näiden palvelujen tarjoajien perimät maksut muodostavat vain osan lentoliikenteen harjoittajille koituvista kustannuksista.

50 Toiseksi sen väitteen osalta, joka koskee sitä, että komissio oli korostanut ehdotuksessaan direktiiviksi pääsystä maapalvelujen markkinoille yhteisön lentoasemilla, että maapalvelut ovat lentoliikennejärjestelmän olennainen osa, on riittävää todeta, ettei neuvosto ole sisällyttänyt tätä arviota direktiiviin 96/67/EY ja ettei riidanalainen päätös missään tapauksessa koske maapalveluja vaan kantajan harjoittamaa Pariisin lentoasemien hallinnointitoimintaa markkinoilla, jotka ovat kyseessä olevia palveluja ylempällä tasolla.

51 Edellä esitetystä seuraa, että kantajan pääasiallinen väite, jonka mukaan komission olisi pitänyt soveltaa asetusta N:o 3975/87, ei ole perusteltu.

- 52 Kantaja väittää virheellisesti, että tämä päätelmä on ristiriidassa yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainitussa asiassa komissio vastaan UIC esittämän kannan kanssa. Kyseisessä asiassa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että asetusta N:o 1017/68 voitiin soveltaa, koska kyseessä olevan sopimuksen tarkoituksena tai seurauksena oli ”kuljetusmaksujen vahvistaminen tai kuljetuspalvelujen tarjonnan rajoittaminen tai valvonta”, eli toiminta, jota nimenomaan tarkoitetaan asetuksen N:o 1017/68 1 artiklassa. Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa sitä vastoin ADP:n toiminta, jota riidanalainen päätös koskee, rajoittuu lentoasemien rakennelmien ja laitteiden hallinnointiin ja niiden käyttöoikeuden edellytysten vahvistamiseen. Tähän toimintaan ei sisälly lentoliikenteen harjoittamista eikä se näin ollen kuulu asetuksen N:o 3975/87 soveltamisalaan, koska asetuksen 1 artiklan 2 kohdan mukaan se ”koskee ainoastaan yhteisön lentokenttien välistä lentoliikennettä”.
- 53 Kantaja väittää toissijaisesti, että vaikka asetusta N:o 3975/87 ei voitaisi soveltaa nyt käsiteltävänä olevassa asiassa, asetuksesta N:o 141 seuraa, että riidanalaisessa päätöksessä tarkoitettu toiminta ei kuulu asetuksen N:o 17 vaan perustamissopimuksen 89 artiklan soveltamisalaan.
- 54 Myöskään tätä toissijaista väitettä ei voida hyväksyä.
- 55 Ensiksi on todettava, että edellä mainitussa asiassa komissio vastaan UIC antamassaan tuomiossa (44 kohta) yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että ”koko liikenteen ala on — — jätetty asetuksella N:o 141 asetuksen N:o 17 soveltamisalan ulkopuolelle; asetus N:o 141 on myöhemmin korvattu kolmella alakohtaisella asetuksella” ja erityisesti asetuksella N:o 3975/87, joka koskee lentoliikenteen alaa. Koska asetus N:o 141 on lentoliikenteen osalta korvattu asetuksella N:o 3975/87, kaikki lentoliikenteen alan toiminta, joka ei kuulu asetuksen N:o 3975/87 soveltamisalaan, kuuluu väistämättä asetuksen N:o 17 eikä perustamissopimuksen 89 artiklan soveltamisalaan.

- 56 Toiseksi vaikka asetuksen N:o 17 soveltamisalan ulkopuolelle on jätetty ”koko liikenteen ala”, asetuksella N:o 141, kuten sen kolmannesta perustelukappaleesta ilmenee, asetuksen N:o 17 soveltamisalan ulkopuolelle jätetään ainoastaan liikennepalvelujen tarjoamista välittömästi koskeva toiminta. On kuitenkin todettu, että riidanalaisessa päätöksessä tarkoitettu toiminta ei koske välittömästi tällaisten palvelujen tarjoamista.
- 57 Kolmanneksi vaikei otettaisi huomioon vaatimusta, jonka mukaan toiminnan on koskettava välittömästi asetuksen N:o 141 kolmannessa perustelukappaleessa mainittua liikennepalvelujen tarjoamista, säännöstä liikennealan jättämisestä asetuksen N:o 17 soveltamisalan ulkopuolelle ei laajasti tulkittunakaan voida missään tapauksessa soveltaa riidanalaisessa päätöksessä tarkoitettuun ADP:n toimintaan, koska toiminta ei koske lentoliikennettä, vaan lento-liikennemarkkinoita ylemmän tason toiminnan käyttöehtojen edellytysten määrittämistä.
- 58 Edellä esitetystä seuraa, että komissio on perustellusti soveltanut asetusta N:o 17 ja että ensimmäinen kanneperuste on hylättävä perusteettomana.

2. Toinen kanneperuste, joka koskee puolustautumisoikeuksien loukkaamista

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

- 59 ADP väittää, että komissio on 16.4.1997 pidetyssä kuulemistilaisuudessa ehdottomin sanakääntein selvittänyt väitetiedoksiantonsa sisältöä ja erityisesti sen 80 kohtaa, joka koskee omahuollinnan ja kolmansille tarjottavien palvelujen kohtelua siten, että näihin kahteen palvelujen ryhmään ei pidä soveltaa samankaltaisia maksuja. Riidanalaisen päätöksen 117 ja 122 perustelukappaleesta ja

18.6.1998 päivätyistä lehdistötiedoista ilmenee kuitenkin, että komissio on myöhemmin katsonut, että näiden maksujen tulisi olla samansuuruiset. Väitteet esitettiin hallinnollisessa menettelyssä näin ollen eri tavalla kuin riidanalaisessa päätöksessä, mikä ADP:n mukaan loukkasi sen puolustautumisoikeuksia.

- 60 Kantaja korostaa, ettei komissio ole vastineessaan kiistänyt vaatineensa riidanalaisessa päätöksessään, että maksujen on oltava samansuuruiset. Kantaja huomauttaa tältä osin, että komissio päinvastoin toteaa vastineensa 197 kohdassa, että ”ADP rikkoo perustamissopimuksen 86 artiklaa, kun se soveltaa maa-palvelujen tarjoajiin samojen lentoaseman hallinnointipalvelujen osalta erilaisia taloudellisia ehtoja sen mukaan, harjoittavatko nämä omahuolintaa vai eivät — liikevaihtoon perustuvat maksut ovat kunkin palvelujen tarjoajan osalta erisuuruiset [— —]”.
- 61 Erottelu ilmaisujen ”samansuuruiset maksut” ja ”maksujärjestelmän samanlainen soveltaminen” välillä, jota komissio ehdotti oikeudenkäyntimenettelyn yhteydessä, on kantajan mukaan saivartelua.
- 62 Vastaja kiistää sen, että riidanalaisen päätöksen ja sen 16.4.1997 pidetyssä kuulemistilaisuudessa ilmaisevan kannan välillä olisi ristiriitaa.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 63 Ensimmäiseksi on todettava, että kantajan mukaan riidanalainen päätös ei ole ristiriidassa väitetiedoksiannon kanssa vaan sen tulkinnan kanssa, jonka komissio antoi tälle tiedoksiannolle 16.4.1997 pidetyssä kuulemistilaisuudessa. Vaikka

väite olisi perusteltu, sillä ei näin ollen voida osoittaa, että puolustautumisoi-
keuksia olisi loukattu sellaisella tavalla, että se edellyttäisi riidanalaisen pää-
töksen kumoamista. Koska kuuleminen pidettiin sen jälkeen, kun vastaus
väitetiedoksiintoon oli annettu, kantajalla oli tilaisuus esittää kirjalliset huo-
mautuksensa riidanalaiseen päätökseen sisältyvistä väitteistä.

- 64 Toiseksi on todettava, ettei kantajan väittämää ristiriitaa ole.
- 65 Toisin kuin kantaja väittää, väitetiedoksiannossa tai riidanalaisessa päätöksessä ei kummassakaan edellytetä, että maksujen, joita peritään omahuolinnasta ja palvelujen tarjoamisesta kolmansille, olisi oltava samansuuruiset.
- 66 Väitetiedoksiannossa todetaan, että ”ADP:n maksut ja korvaukset palvelutoi-
minnan ja omahuolinnan valvonnasta ja järjestämisestä on jaettava oikeu-
denmukaisella ja syrjimättömällä tavalla asianomaisten yritysten kesken”
(75 kohta), että ”liikevaihtoon perustuvien maksujen prosenttiosuuksien perus-
teettomilla eroilla on merkittävä vaikutus kolmansille palveluja tarjoavien toi-
mijoiden väliseen kilpailuun” (76 kohta), että ”palvelujen tarjoajien ja käyttäjien
välisen kilpailun vääristymisen estäminen edellyttää näin ollen sitä, että kaikkiin
samalla lentoasemalla samankaltaisten huolintapalvelujen, omahuolintapalvelut
mukaan lukien, tarjoamiseen luvan saaneisiin yrityksiin sovelletaan syrjimätöntä
liikevaihtoon perustuvien maksujen järjestelmää” (80 kohta), että ”nyt käsi-
teltävänä olevassa asiassa ADP ei sovelle minkäänlaista liikevaihtoon perustuvien
maksujen järjestelmää, jonka perusteella olisi mahdollista vahvistaa ennakolta
sellaisten maksujen määrää, jotka perustuvat liikevaihtoon”, että ”näiden mak-
sujen määrät vaihtelevat — — sen mukaan mikä palvelun tarjoaja tai käyttäjä on
kyseessä, eikä ADP ole esittänyt yhtään objektiivista syytä tämän erilaisen koh-
telun perustelemiseksi” (82 kohta) ja lopuksi että ”edellä esitetyt tosiseikat
huomioon ottaen ADP:n edellä mainittuihin palveluihin soveltamat liikevaihtoon
perustuvat maksut näyttävät olevan syrjiviä” (83 kohta). Näistä otteista ilmenee,
ettei komissio vaadi väitetiedoksiannossaan, että maksujen on oltava saman-
suuruiset, vaan ainoastaan etteivät ne saa olla syrjiviä, kun otetaan huomioon,
että palvelujen tarjoajien kanssa sovittujen ehtojen mahdollisten erojen on oltava

objektiivisesti ja syrjimättömästi perusteltavissa. Komissio ei siis estä erilaisten maksujen käytön mahdollisuutta, vaan huomauttaa, että ADP ei ole nyt käsiteltävässä asiassa esittänyt yhtään objektiivista syytä, jolla se perustelee todetut erot.

- 67 Komissio vaatii riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa, että ADP:n on ”lopetettava 1 artiklassa tarkoitettuun rikkomiseen liittyvä toiminta alkamalla soveltaa kyseisiin maahuolintapalvelujen tarjoajiin syrjimätöntä liikevaihtoon perustuvien maksujen järjestelmää”. Näin ollen on todettava, ettei komissio vaadi riidanalaisessa päätöksessään, että maksujen olisi oltava samansuuruisia, vaan ainoastaan että niiden on oltava syrjimättömiä.
- 68 Päätöksen päätösoosan yksiselitteistä luonnetta ei millään tavalla saateta kyseenalaiseksi riidanalaisen päätöksen 117 ja 122 perustelukappaleessa. Ensinnäkään komissio ei näissä perustelukappaleissa, joihin kantaja vetoaa, eikä riidanalaisen päätöksen missään muissakaan säännöksissä ole ilmoittanut, että maksujen olisi oltava ”samansuuruiset”. Toiseksi 117 ja 122 perustelukappaleeseen ei sisälly mitään ADP:lle asetettua velvollisuutta, vaan niissä tuodaan ainoastaan esiin omahuolintaan sovellettavat alhaiset maksut sekä tästä omahuolintaa harjoittaville koitua etu. Kolmanneksi on huomautettava, että riidanalaisen päätöksen 120 perustelukappaleessa komissio toteaa päinvastoin, että kolmansille tarjottavien palvelujen jättäminen luvan ulkopuolelle voi aiheuttaa taloudellisia menetyksiä (vaikeudet saada sijoitetun pääoman tuotto prosentti kannattavaksi), jolloin asetettujen edellytysten mahdollisia eroja voidaan perustella puolueettomilla ja syrjimättömillä näkökohdilla. Komissio katsoo näin ollen, että omahuolintaan ja kolmansille tarjottaviin palveluihin voidaan soveltaa erisuuruisia maksuja. Riidanalaisen päätöksen 121 perustelukappaleessa mainitaan, että omahuolinnan osalta maksu voidaan laskea muilla perusteilla kuin liikevaihdon mukaan (palveltujen matkustajien tai siivottujen lentokoneiden lukumäärä). Lopuksi riidanalaisen päätöksen 124 perustelukappaleessa otsikon ”liikevaihtoon perustuvia maksuja koskevat päätelmät” alla vahvistetaan, että ”palvelujen tarjoajien ja käyttäjien välisen kilpailun vääristymisen estäminen edellyttää näin ollen sitä, että kaikkiin samalla lentoasemalla samankaltaisten huolintapalvelujen, omahuolintapalvelut mukaan lukien, tarjoamiseen luvan saaneisiin yrityksiin sovelletaan syrjimätöntä liikevaihtoon perustuvien maksujen järjestelmää”.

- 69 Komissio on näin ollen hyväksynyt sekä väitetiedoksiannossaan että riidanalaisen päätöksensä johdanto-osassa ja päätösosassa sen, että erilaisia maksuja voidaan soveltaa sillä edellytyksellä, että erot perustuvat puolueettomiin ja syrjimättömiin näkökohtiin.
- 70 Komission 16.4.1997 pidetyssä kuulemistilaisuudessa esittämä selvitys vastaa näin ollen väitetiedoksiannon sisältöä ja on riidanalaisen päätöksen mukainen.
- 71 Näin ollen kanneperuste on hylättävä.

3. Kolmas kanneperuste, joka koskee perusteluvelvollisuuden laiminlyömistä

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

- 72 Kantaja väittää, että riidanalainen päätös ei täytä perusteluja koskevia vaatimuksia, koska rikkomusten luonne ja ulottuvuus eivät ole selvät, kun päätöksestä ei käy ilmi, vaatiiko komissio sitä, että omahuollinnan ja kolmansille tarjottavien palvelujen maksujen on oltava samansuuruisia, vai ei. Riidanalaisen päätöksen 2 artiklan osalta, jossa komissio määrää ADP:n soveltamaan ”syrjimätöntä” maksujen järjestelmää, edellytetään kantajan mukaan vähintään, että komissio olisi määritellyt selvästi minkälainen menettely on kiellettyä. Kantaja korostaa, että vaikka komissio riidanalaisessa päätöksessä on pyrkinyt toteamaan sen, mitä kantaja ei saa tehdä, se ei ole selkeästi ja yksiselitteisesti täsmentänyt, mitä se on konkreettisesti määrännyt.

- 73 Kantaja väittää myös, että riidanalaisen päätöksen perusteluissa on useita muita puutteita.
- 74 Vaikka riidanalainen päätös näyttää koskevan kaikkia palvelutoimintaa tai omahuolintaa harjoittavia palvelujen tarjoajia tai käyttäjiä, komissio täsmentää päätöksen viidennessä perustelukappaleessa seuraavaa: ”Komissio tutki tarkasteltavana olevan asian yhteydessä ADP:n ja muiden maahuolintapalvelujen tarjoajien, mukaan lukien jotkut omahuolintaa harjoittavat lentoyhtiöt, välisiä sopimussuhteita. Tämä menettely ei koske kyseisiä yrityksiä, mutta ne mainitaan jäljempänä tekstissä”. ADP:n mukaan on epäjohtonmukaista väittää, että menettely ei koske näitä yrityksiä, kun rikkomuksen toteaminen ja määräys koskevat niitä.
- 75 Kantajan mukaan komissio lisäksi toteaa ensin, ettei sen tarvitse ilmaista kantaansa maa-alueiden ja rakennusten käyttömaksun määrästä, ja toteaa sitten epäjohtonmukaisesti riidanalaisen päätöksen 127 perustelukappaleessa, että se ”ei — — vastusta maa-alueiden ja rakennusten käytöstä perittävän maksuosuuden sisällyttämistä — — kokonaisuudessaan pyydettyyn maksuun”.
- 76 Lopuksi kantaja katsoo, että viitatessaan Orlyn ja Roissy-CDG:n lentoasemien palvelujen tarjoajiin ja vaatiessaan, että ADP:n on tehtävä ehdotus maksujen järjestelmästä, se jättää epäselväksi sen, onko maksujen oltava samansuuruiset kullakin lentoasemalla vai Pariisin alueen kaikilla lentoasemilla.
- 77 Vastaja väittää, että riidanalaisen päätöksen perustelut ovat riittävät.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 78 Kantaja on esittänyt perusteluvollisuuden laiminlyömistä koskevan kanneperusteensa tueksi viisi väitettä.
- 79 Ensiksi kantaja väittää, että riidanalaisesta päätöksestä ei ilmene selvästi, onko maksujen oltava samansuuruiset omahuolinnan ja kolmansille tarjottavien palvelujen osalta.
- 80 Kuten toisen kanneperusteiden tarkastelu osoittaa, riidanalaisen päätöksen perustelut ovat riittävät ja asianmukaiset sen vaatimuksen osalta, jonka mukaan ADP:n maapalvelujen tarjoajilta perimien maksujen on oltava syrjimättömiä. ADP:lle asetetun velvoitteen ulottuvuus on selvä. Riidanalaisessa päätöksessä ei ole mitään säännöstä, jossa vaadittaisiin, että ADP:n on sovellettava samansuuruisia maksuja. Siinä vaaditaan ainoastaan, että maksujen on oltava syrjimättömiä, kun otetaan huomioon se, että koska ADP:n tarjoamat lentoaseman hallinnointipalvelut ovat samat kaikille palvelujen tarjoajille, näiden erilainen kohtelu on perusteltava puolueettomilla ja syrjimättömillä näkökohdilla.
- 81 Toiseksi kantaja katsoo, että riidanalaisessa päätöksessä ei ole mitään mainintaa siitä, mitä sen olisi konkreettisesti tehtävä tai mitä menettelyä sen olisi vastaisuudessa vältettävä.
- 82 Todettakoon tältä osin, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan komission on käytettävä toimivaltaansa antaa määräyksiä ”todetun rikkomisen luonteen mukaan, ja siihen voi kuulua myös määräys toteuttaa tiettyä toimintaa tai tiettyjä palveluja, jotka on lainvastaisesti laiminlyöty, sekä kielto jatkaa tiettyjä menettelytapoja, tiettyjä toimenpiteitä tai tiettyä tilannetta, jotka ovat ristiriidassa

perustamissopimuksen kanssa” (yhdistetyt asiat 6/73 ja 7/73, Istituto chemio-terapico Italiano ja Commercial Solvents v. komissio, tuomio 6.3.1974, Kok. 1974, s. 223, 45 kohta; Kok. Ep. II, s. 229), ja komission on tätä toimivaltaa käyttäessään otettava huomioon sopimusvapaus (asia T-24/90, Automec v. komissio, tuomio 18.9.1992, Kok. 1992, s. II-2223, 51 kohta; Kok. Ep. XIII, s. 65).

- 83 Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa komissio toteaa riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa, että ADP rikkoi perustamissopimuksen 86 artiklaa, kun se käytti määräävää markkina-asemaansa periessään Pariisin alueella sijaitsevilla Orlyn ja Roissy-CDG:n lentoasemilla tiettyjen maapalvelujen tarjoajilta syrjiviä liikevaihtoon perustuvia maksuja, ja vaatii päätöksen 2 artiklassa, että ADP:n on lopetettava tämä rikkominen alkamalla soveltaa kyseisiin palvelujen tarjoajiin syrjimätöntä liikevaihtoon perustuvien maksujen järjestelmää kahden kuukauden kuluessa kyseessä olevan päätöksen tiedoksi saamisesta. Kun otetaan huomioon riidanalaisen päätöksen perustelut kokonaisuudessaan, näistä artikloista ilmenee selvästi ADP:lle asetettu velvollisuus lopettaa syrjivien maksujen periminen maapalvelujen tarjoajilta kyseessä olevilla lentoasemilla. Riidanalaisessa päätöksessä asetetaan näin ollen selkeä velvoite, jonka oikeudellisesta ja tosiasiallisesta ulottuvuudesta ADP ei voi erehtyä ja jossa otetaan huomioon osapuolten sopimusvapaus. Komissiolla ei näin ollen ollut velvollisuutta esittää ADP:lle keinoja, joilla syrjimätön liikevaihtoon perustuvien maksujen järjestelmä on toteutettava.
- 84 Kolmanneksi kantaja vetoaa riidanalaisen päätöksen viidenteen perustelukappaleeseen ja katsoo, että sen perustelu ei ole johdonmukainen, koska komissio tutki ADP:n sopimussuhteita muihin maapalvelujen tarjoajiin, vaikka se päätöksessään toteaa, että kyseinen päätös ei koske näitä palvelujen tarjoajia, jotka mainitaan nimeltä.
- 85 Tätä väitettä ei voida hyväksyä. Niiden tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen arvioimiseksi, joihin perustamissopimuksen 86 artiklan soveltaminen ADP:n osalta perustuu, oli välttämätöntä ottaa huomioon ADP:n sopimussuhteet maapalveluja Orlyn ja Roissy-CDG:n lentoasemilla tarjoaviin yrityksiin, joiden kanssa se on tehnyt sopimuksia. Lisäksi koska riidanalaisella päätöksellä on

vaikutuksia Pariisin alueen lentoasemilla tarjottavien maapalvelujen hintoihin, se koskee kaikkia tällaisten palvelujen tarjoajia ja käyttäjiä. ADP on kuitenkin ainoa yritys, jota perustamissopimuksen 86 artiklan nojalla asetetut seuraamukset voivat koskea. Komissio on näin ollen perustellusti katsonut, että riidanalainen päätös koskee palvelujen tarjoajia, mutta ei kohdistu niihin eli ei ”koske” niitä asetuksen N:o 17/19 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla. Tämän vuoksi myöskään se, että komissio on ottanut huomioon ja tutkinut ADP:n kaupallisia suhteita maapalvelujen tarjoajiin, vaikka kyseisen päätöksen päätösosa ei kohdistukaan näihin, ei ole riidanalaisen päätöksen perusteluvelvollisuuden laiminlyömistä.

- 86 Neljänneksi kantaja väittää, että riidanalaisen päätöksen 98 perustelukappale, jonka mukaan komission ”ei ole tarpeen ilmoittaa kantaansa — — huolintapalvelujen tarjoajilta perittäviin kiinteän omaisuuden käyttömaksuihin”, on ristiriidassa 127 perustelukappaleen kanssa, jossa todetaan seuraavaa:

”AFS:n maksamien maksujen osalta komissio ei kuitenkaan vastusta maa-alueiden ja rakennusten käytöstä perittävän maksuosuuden sisällyttämistä siltä kokonaisuudessaan pyydettyyn maksuun. Käyttömaksun osuus ei kuitenkaan muodosta riittävää perustetta tämän asian yhteydessä havaituille liikevaihtoon perustuvien maksujen välisille eroille (katso [riidanalaisen päätöksen] 112 [perustelukappale]).”

- 87 Tältä osin on huomautettava, että riidanalaisen päätöksen 127 perustelukappaleessa komissio ei arvioi maa-alueiden ja rakennusten käyttömaksun suuruutta, vaan tutkii pelkästään tällaisen maksun perimättä jättämisen vaikutusta AFS:n ADP:lle suorittaman maksun kokonaismäärään. Riidanalaisen päätöksen 127 perustelukappaleessa viitataan nimenomaisesti sen 112 perustelukappaleeseen, jossa komissio toteaa, että ADP:n kanssa tehdyn liiketoimintasopimuksen perusteella AFS:ltä ei peritä vuotuista maa-alueiden ja rakennusten käyttömaksua ja että ” — — maksamien liikevaihtoon perustuvien maksujen välinen erotus [— —] on näin ollen paljon suurempi kuin olisi kohuullista sillä perusteella, että AFS:n vuosittain maksamaan liikevaihtoon perus-

tuvaan maksuun lisätään siltä perittävän käyttömaksun osuus”. Riidanalaisen päätöksen 112 perustelukappaleessa ei näin ollen arvioida maa-alueiden ja rakennusten käyttömaksuja. Tästä seuraa, etteivät riidanalaisen päätöksen 127 ja 98 perustelukappale ole keskenään ristiriidassa.

- 88 Viidenneksi kantaja katsoo, että riidanalaisesta päätöksestä ei ilmene, onko maksujen oltava samansuuruiset kullakin lentoasemalla vai Pariisin alueen kaikilla lentoasemilla.
- 89 Ensiksi on huomautettava, että kuten edellä on esitetty, riidanalaisesta päätöksestä ilmenee selkeästi, että ADP:tä ei velvoiteta soveltamaan samansuuruisia maksuja vaan lopettamaan syrjivän maksujen järjestelmän.
- 90 Riidanalaisesta päätöksestä ja erityisesti asian kannalta merkityksellisiä markkinoita koskevista 1, 63 ja 71 perustelukappaleesta ilmenee edelleen, että syrjimätöntä liikevaihtoon perustuvien maksujen järjestelmää on sovellettava kaikilla ADP:n vastuulla olevilla Pariisin alueen kansainvälisillä lentoasemilla eli Orlyn ja Roissy-CDG:n lentoasemilla.
- 91 Näin ollen kantajan kolmannen kanneperusteen tueksi esittämä viides väite on myös hylättävä.
- 92 Edellä esitetystä seuraa, ettei perusteluvollisuuden laiminlyömistä koskeva kanneperuste ole perusteltu.

4. Neljäs kanneperuste, joka koskee perustamissopimuksen 86 artiklan rikkomista

93 Tämä kanneperuste koostuu viidestä osasta.

Kanneperusteen ensimmäinen osa, jonka mukaan nyt käsiteltävänä olevassa asiassa kyseessä oleva ADP:n toiminta ei ole perustamissopimuksen 86 artiklassa tarkoitettua liiketoimintaa

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

94 Kantaja väittää, että komissio on arvioinut nyt käsiteltävänä olevassa asiassa kyseessä olevan toiminnan aivan väärin. Komission päätöksen kohteena oleva ADP:n toiminta, eli Pariisin lentoasemien hallinnointipalvelut, ei kantajan mukaan ole riidanalaisen maksun vastike. Kiinteästä ja muuttuvasta osasta muodostuva maksu on korvaus julkisen omaisuuden yksityisestä hallinto-oikeudesta eikä vastike toimilupien myöntämisestä palvelujen tarjoajille tai ajoneuvojen ja henkilöiden liikkeen valvonnasta lentoaseman alueella, koska tämä toiminta kuuluu kantajan mielestä valvontatoimintaan, josta ei voida periä maksua. Lentoaseman rakennelmien ja laitteiden käytön organisointi on julkisiin palveluihin liittyvää toimintaa, josta ei myöskään peritä maksua.

95 Kantaja väittää tältä osin, että maapalvelutoimintaa Pariisin lentoasemilla harjoittava HRS-niminen yhtiö tarjoaa catering-palveluja AOM-nimiselle yritykselle lentoaseman ulkopuolella sijaitsevasta toimipaikastaan ja ettei se suorita kantajalle mitään maksuja.

96 Kantaja väittää edelleen, ettei se ole perustamissopimuksen 86 artiklassa tarkoitettu yritys. Kantaja huomauttaa, että sellaiset elimet, joiden toiminta ei ole

luonteeltaan taloudellista, kuten julkisoikeudelliset oikeushenkilöt, joiden toiminta perustuu julkisen vallan käyttöön, eivät ole yrityksiä (yhdistetyt asiat C-159/91 ja C-160/91, Poucet ja Pistre, tuomio 17.2.1993, Kok. 1993, s. I-637; Kok. Ep. XIV, s. 27 ja julkisasiamies Tesauron asiassa C-364/92, SAT Fluggesellschaft, tuomio 19.1.1994, Kok. 1994, s. I-43, I-45, antaman ratkaisuehdotuksen 9 kohta; Kok. Ep. XV, s. 1).

- 97 Kantajan mukaan julkisen omaisuuden hallinnointi ei näin ollen ole EY:n perustamissopimuksen 85 artiklassa (josta on tullut EY 81 artikla) ja 86 artiklassa tarkoitettua taloudellista toimintaa.
- 98 Yhtäältä tätä toimintaa harjoitetaan julkista omaisuutta koskevien sääntöjen mukaan, jotka ovat selvästi erilaiset kuin yksityisoikeuden säännöt. Se, että julkisen omaisuuden hallintaoikeudesta on suoritettava maksu, johtuu kantajan mukaan siitä, että julkista omaisuutta on käytettävä yleishyödyllisiin tarkoituksiin. Toisaalta julkisen omaisuuden hallinnointi ei ole tavoitteiltaan eikä luonteeltaan samanlaista kuin toiminta teollisuuden ja kaupan alalla. Kantaja huomauttaa, että julkisasiamies Mischon asiassa 118/85, komissio vastaan Italia, tuomio 16.6.1987, Kok. 1987, s. 2599, 2609, esittämän ratkaisuehdotuksen mukaan ”viranomaisten” ja ”julkisten yritysten” käsitteiden erottamiseksi toisistaan on syytä ottaa huomioon julkisen vallan käyttö ja valtion tai muiden julkisyhteisöjen yleisen edun turvaaminen, ja korostaa, että julkisen omaisuuden hallinnointiin liittyy nimenomaan julkisen vallan käyttöä. Kantaja väittää, että cour d’appel de Paris (asiassa Chambre syndicale nationale de vente et services automatiques 20.1.1998 annettu tuomio nro 97/08842) on äskettäin vahvistanut, että vaatimus, jonka mukaan julkisen omaisuuden hallintaoikeudesta on allekirjoitettava sopimus ja suoritettava käyttömaksu, ei liity Ranskan kilpailuoikeudessa tarkoitettuun tuotantoon, jakeluun tai palvelujen tarjoamiseen vaan julkisen omaisuuden hallinnointiin ja julkisen vallan käyttöön.
- 99 Toissijaisesti kantaja väittää, että toimilupien myöntäminen palvelujen tarjoajille, ajoneuvojen liikkeen valvonta ja lentoasemien toiminnan järjestäminen eivät merkitse sitä, että kantajaa olisi pidettävä yrityksenä, vaan osoittavat, että se on julkinen viranomainen.

- 100 ADP katsoo, että tuomioilla, joihin komissio vastineessaan viittaa tukeakseen väitettä, jonka mukaan ADP on yritys, ei ole asian kannalta merkitystä. Kantaja huomauttaa, että asiassa 41/83, Italia vastaan komissio, 20.3.1985 annetussa tuomiossa (Kok. 1985, s. 873; Kok. Ep. VIII, s. 135) British Telecommunications -nimisen yhtiön (BT) toiminnan ei katsottu edellyttäneen julkisen vallan käyttöä ja että kyseinen asia koski televiestintäpalvelujen tarjoamista eli toimintaa, joka ei millään tavalla liity omaisuuden hallintaan. Kantaja korostaa, että asiassa T-229/94, Deutsche Bahn vastaan komissio, 21.10.1997 annetussa tuomiossa (Kok. 1997, s. II-1689) ei kysymystä asiassa kyseessä olleen toiminnan luonteesta edes esitetty. Mainittu tuomio ei myöskään koskenut julkisen omaisuuden hallintaa, vaan veturien toimituksia ja rautatiepalveluja. Lopuksi asiassa C-18/93, Corsica Ferries, 17.5.1994 annettu tuomio (Kok. 1994, s. I-1783; Kok. Ep. XV, s. 147) koskee kantajan mukaan luotsitoimintaa eikä julkisen omaisuuden hallintaa.
- 101 Kantajan mukaan komissio pyrkii virheellisesti vetoamaan Ranskan oikeuteen perusteena sille, että ADP:tä voidaan pitää yrityksenä. Kantaja väittää tältä osin, että Ranskan conseil de la concurrence 2.6.1998 tekemästä päätöksestä 98-D-34, johon komissio viittaa, on valitettu cour d'appel de Paris'hin. Suullisessa käsittelyssä kantaja korosti, että Tribunal des conflits on kumonnut 18.10.1999 antamallaan tuomiolla cour d'appel de Paris'n 23.2.1999 antaman tuomion, jossa kyseinen päätös vahvistettiin. Tässä tuomiossa Tribunal des conflits katsoi nimenomaan, että julkisen omaisuuden hallinnointi on julkisen vallan käyttöä eikä Ranskan kilpailulainsäädännössä tarkoitettua taloudellista toimintaa.
- 102 Kantaja väittää edelleen, että cour d'appel de Paris on edellä mainitussa 20.1.1998 antamassaan tuomiossa nimenomaisesti lausunut, että päätös, joka koskee julkisen omaisuuden hallinto-oikeutta ja sen ehtoja, erityisesti siitä suoritettavaa maksua, ei liity sellaiseen palvelutoimintaan, joka kuuluu Ranskan kilpailuoikeuden soveltamisalaan. Kantajan mukaan komission vastineessaan esittämällä julkisen omaisuuden "hallinnoinnin" (administration) ja "hallinnoinnin" (gestion) erottelulla ei näin ollen ole mitään perustetta.

- 103 Kantaja korostaa vielä, että Tribunal des conflits on lausunut 13.12.1976 antamassaan tuomiossa (*Zaoui ja hänen puolisonsa v. Aéroport de Paris*), että ”Aéroport de Paris hoitaa julkista tehtävää ja hallinnoi rakennelmia ja laitteita, jotka ovat luonteeltaan julkisia ja jotka eivät ole luonteeltaan teollisia tai kaupallisia palveluja”.
- 104 Kantajan mukaan on kiistatonta, että nyt käsiteltävänä oleva asia koskee yksinomaan sen hoitamaa julkisen omaisuuden hallinnointia, että tähän toimintaan sisältyy julkisen vallan käyttöä ja sillä pyritään turvaamaan yleinen etu ja että sen rakennelmat ja laitteet eivät ole luonteeltaan teollisia tai kaupallisia palveluja.
- 105 Vastaja ja väliintulija väittävät, että kyseessä olevaa toimintaa on pidettävä perustamissopimuksen 86 artiklassa tarkoitettuna yritystoimintana.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 106 Kantaja katsoo, ettei se ole perustamissopimuksen 86 artiklassa tarkoitettu yritys. Kantaja väittää, että komission arvio kyseessä olevasta toiminnasta on virheellinen, koska riidanalaiset maksut ovat kantajan mukaan vastiketta julkisen omaisuuden yksityisestä hallintaoikeudesta eikä sen vastuulla olevista lentoasemien hallinnointipalveluista. Julkisen omaisuuden hallinnointi ei kuitenkaan ole taloudellista toimintaa. Toissijaisesti kantaja väittää, että lentoasemien palvelut, joista komissio katsoo kyseessä olevan toiminnan muodostuvan, eivät merkitse sitä, että kantajaa olisi pidettävä yrityksenä.
- 107 Tältä osin on aluksi huomautettava, että yhteisön kilpailuoikeuden mukaan yrityksen käsitteeseen kuuluvat kaikki taloudellista toimintaa harjoittavat yksiköt

riippumatta niiden oikeudellisesta muodosta tai rahoitustavasta (ks. esim. asia C-41/90, Höfner ja Elser, tuomio 23.4.1991, Kok. 1991, s. I-1979, 21 kohta; Kok. Ep. XI, s. 147; edellä mainittu asia Poucet ja Pistre, tuomion 17 kohta ja asia C-35/96, komissio v. Italia, tuomio 18.6.1998, Kok. 1998, s. I-3851, 36 kohta) ja taloudellista toimintaa on kaikki toiminta, jossa tavaroita tai palveluja tarjotaan tietyillä markkinoilla (edellä mainittu asia komissio v. Italia, tuomio 16.6.1987, 7 kohta).

108 On myös täsmennettävä, että perustamissopimuksen kilpailumääräyksiä sovelletaan toimintaan, jota toimitellaan harjoittaa muussa ominaisuudessa kuin viranomaisena (ks. vastaavasti asia 107/84, komissio v. Saksa, tuomio 11.7.1985, Kok. 1985, s. 2655, 14 ja 15 kohta).

109 Tämän vuoksi se, että ADP on siviili-ilmailusta vastaavan ministeriön alaisuudessa toimiva julkinen laitos ja että se vastaa sellaisten rakennelmien ja laitteiden hallinnoinnista, jotka ovat julkista omaisuutta, ei yksin riitä perusteeksi sille, ettei sitä nyt käsiteltävänä olevassa asiassa voitaisi pitää perustamissopimuksen 86 artiklassa tarkoitettuna yrityksenä.

110 Näin ollen on aluksi ratkaistava, mikä toiminta on kyseessä, minkä jälkeen on tutkittava, onko tämä toiminta luonteeltaan taloudellista.

111 ADP on taloudellisesti riippumaton julkinen laitos, joka on merkitty Pariisiin kaupparekisteriin ja joka harjoittaa kaikkien Pariisin alueella sijaitsevien siviili-lentoliikenteen käyttöön varattujen rakennelmien ja laitteiden kunnossapitoon, käyttöön ja kehittämiseen liittyvää toimintaa, jonka tarkoituksena on avustaa saapuvia ja lähteviä ilma-aluksia, ohjata lentoliikennettä, vastata lentoteitse kuljetettavien matkustajien, tavaroiden ja postin lastaamisesta, purkamisesta sekä kuljettamisesta maassa (riidanalaisen päätöksen 51 perustelukappale).

- 112 On syytä erottaa toisistaan ADP:n puhtaasti hallinnolliset tehtävät, erityisesti valvontatoiminta, ja kyseessä oleva Pariisin alueen lentoasemien hallinnointiin ja käyttöön liittyvä toiminta, josta peritään liikevaihtoon perustuvia maksuja, jotka vaihtelevat toteutuneen liikevaihdon perusteella.
- 113 Riidanalaisessa päätöksessä komissio asettaa kyseenalaiseksi ainoastaan liikevaihtoon perustuvat maksut, määrittelee kyseessä oleviksi markkinoiksi lentoasemapalvelujen hallinnoinnin markkinat ja katsoo, että liikevaihtoon perustuvat maksut ovat vastike näistä palveluista. Riidanalaisen päätöksen 105 ja 106 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Komission mielestä muuttuva liikevaihtoon perustuva maksu on eräänlainen pääsymaksu, joka maksetaan luvasta toimia lentoasemalla. Tämä palvelujen tarjoajan liikevaihtoon perustuva maksu on korvaus sellaisista lentoaseman pitäjän tarjoamista palveluista, jotka eivät liity kiinteän omaisuuden käyttöön. Lentoaseman pitäjä tarjoaa muun muassa seuraavia palveluja: maahuolinta-palvelujen valvonta ja organisointi sekä yhteiskäytössä olevien rakennelmien ja laitteiden asettaminen lentoaseman käyttäjien ja palvelujen tarjoajien käyttöön. Yhteiskäytössä olevien infrastruktuurien hallinta edellyttää kaikkien niitä käyttävien toimintojen järjestämistä ja organisointia mahdollisimman tehokkaasti ja turvallisesti.”

- 114 Kantaja korostaa, että kyse ei ole kahdesta maksusta, jotka olisivat maa-alueiden ja rakennusten käytöstä perittävä kiinteä maksu ja toinen liikevaihtoon perustuva muuttuva maksu, vaan kokonaismaksusta, joka voi kuitenkin muodostua kiinteästä ja muuttuvasta osasta.
- 115 Tältä osin on aluksi korostettava, että mainitulla erolla ei ainakaan kilpailuolueuden näkökulmasta ole mitään merkitystä, ja se on näin ollen pelkästään semanttinen.

- 116 Seuraavaksi on todettava, että sopimuksissa, jotka ADP on tehnyt AFS:n ja OAT:n kanssa, erotetaan toisistaan selvästi rahallinen vastike, joka maapalvelujen tarjoajan on maksettava maa-alueiden ja rakennusten käytöstä, ja liikevaihdon perusteella laskettava vastike, joka tämän on maksettava käyttöluvasta. ADP:n ja AFS:n välisen sopimuksen 23 §:ssä mainitaan hallinta- ja käyttöoikeus ja määrätään, että maa-alueiden ja rakennusten käytöstä ei peritä maksua ja että liikevaihtoon perustuva maksu lasketaan suhteessa liikevaihtoon. ADP:n ja OAT:n välisen sopimuksen 14 §:ssä vahvistetaan, että OAT suorittaa ADP:lle maksun, joka sisältää kiinteän osan, joka maksetaan vastikkeena toimiluvan mukaisen toiminnan harjoittamiseen välttämättömien tilojen yksinomaisesta tai osittaisesta hallintaoikeudesta ja muuttuvan osan, joka on suhteessa harjoitettuun toimintaan.
- 117 Komissio on näin ollen riidanalaisessa päätöksessään perustellusti erottanut toisistaan lentoaseman alueella sijaitsevien maa-alueiden, rakennusten ja kaluston käytön, jonka vastikkeena palvelujen tarjoaja maksaa käyttömaksun, sekä lentoaseman hallinnointipalvelut ja luvan tarjota maapalveluja, joiden vastikkeena palvelujen tarjoaja maksaa liikevaihtoon perustuvan maksun. Myös se, että liikevaihtoa, joka vastaa catering-palvelujen tarjoajien toimituksia lentoaseman ulkopuolella oleville asiakkaille ei oteta huomioon laskettaessa liikevaihtoon perustuvaa maksua, vahvistaa myös näkemyksen, että maksu ei ole vastike julkisen omaisuuden yksityisestä hallintaoikeudesta, vaan se on toisin kuin kantaja väittää, vastike oikeudesta harjoittaa toimintaa lentoasemalla ja kantajan tarjoamista lentoaseman infrastruktuurin hallinnointipalveluista.
- 118 Komissio on näin ollen perustellusti katsonut riidanalaisessa päätöksessään, että kyseessä olevat liikevaihtoon perustuvat maksut ovat vastike ADP:n tarjoamista hallinnointipalveluista ja yhteiskäytössä olevien rakennelmien ja laitteiden antamisesta lentoasemalla toimivien maapalvelujen käyttäjien ja tarjoajien käyttöön.
- 119 Tässä yhteydessä on tutkittava, ovatko nämä palvelut perustamissopimuksen 86 artiklassa tarkoitettua yrittäjätoimintaa.

- 120 Lentoasemien infrastruktuurin hallinnointitoiminnan yhteydessä ADP määrää maapalvelujen tarjoajien toimintaa koskevista yksityiskohtaisista säännöistä ja edellytyksistä sekä perii näistä palveluista riidanalaisen maksun. Tätä ADP:n harjoittamaa toimintaa ei voida pitää valvontatoimintana. Se, että kansallisessa oikeudessa säädetään erityisestä julkisen omaisuuden valvontajärjestelmästä ei ole millään tavalla esteenä sille, että julkista omaisuutta olevalla alueella harjoitetaan taloudellista toimintaa. ADP antaa lentoaseman rakennelmat ja laitteet palvelujen tarjoajien käyttöön ja mahdollistaa siten useiden taloudellisten palvelujen tarjoamisen julkista omaisuutta olevalla alueella ja on näin ollen osallisena tässä taloudellisessa toiminnassa. Vaikka katsottaisiin toteen näytetyksi, että ADP:n ja palvelujen tarjoajien väliset sopimukset on tehty julkisen omaisuuden hallintaa koskevia sopimuksia sääntelevän Ranskan lainsäädännön mukaisesti, tämä ei saattaisi kyseenalaiseksi riidanalaisen päätöksen perustana olevaa päätelyä.
- 121 Lentoaseman rakennelmien ja laitteiden antamista lentoyhtiöiden ja erilaisten palvelujen tarjoajien käyttöön sellaista maksua vastaan, jonka määrän ADP vahvistaa vapaasti, on pidettävä luonteeltaan taloudellisena toimintana.
- 122 Pariisin alueen lentoasemien rakennelmat ja laitteet ovat olennaisen tärkeitä, koska niiden käyttö on erilaisten palvelujen, erityisesti maapalvelujen tarjoamisen kannalta välttämätöntä. Näiden rakennelmien ja laitteiden hallinnointi ja käyttöön antaminen tällaisten palvelujen tarjoamista varten on luonteeltaan taloudellista toimintaa.
- 123 Oikeuskäytäntö vahvistaa tämän päättelyn. Edellä mainitussa asiassa Italia vastaan komissio (tuomion 18—20 kohta) yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että toiminta, jossa BT vastaa julkisista televiestintälaitteista ja antaa ne maksua vastaan käyttäjien käyttöön, on perustamissopimuksen 86 artiklan soveltamisalaan kuuluvaa yritystoimintaa ja että säännökset, jotka BT on antanut käyttäen lailla sille myönnettyä norminantovaltaa, ovat osa sen yritystoimintaa, koska

Ison-Britannian lainsäätäjä ei ollut millään tavalla määrännyt etukäteen näiden säännösten sisältöä. Edellä mainitusta asiasta Deutsche Bahn vastaan komissio ilmenee myös, että veturien käyttöön antaminen, voiman tarjoaminen niille ja rautatieverkoston käyttöoikeus ovat luonteeltaan taloudellista toimintaa.

- 124 Lopuksi on syytä todeta, että vielä yksi tekijä, jonka perusteella kyseessä olevaa toimintaa voidaan luonnehtia yritystoiminnaksi, on se, että sitä voi harjoittaa yksityinen yritys (ks. vastaavasti em. asia Höfner ja Elser, tuomion 22 kohta). EY:n perustamissopimuksen 86 artiklan mukaisesta menettelystä (IV/34.801 — FAG Flughafen Frankfurt/Main AG) 14 päivänä tammikuuta 1998 tehdyssä komission päätöksessä 98/190/EY (EYVL L 72, s. 30) komissio totesi, että yritys, joka omistaa Frankfurtin lentoaseman (Flughafen Frankfurt/Main AG) ja vastaa sen toiminnasta, on Saksan lainsäädännön mukaisesti valtuutettu yksityinen yritys.
- 125 Edellä esitetystä arvioinnista seuraa, että kyseessä oleva ADP:n toiminta on luonteeltaan taloudellista toimintaa, jota tosin harjoitetaan julkisen omaisuuden piiriin kuuluvalla alueella mutta joka ei tämän vuoksi ole julkisen vallan käyttöä.
- 126 Tähän päätelmään ei vaikuta ADP:n väite, jonka mukaan yksi maapalveluja tarjoavista yrityksistä, HRS, harjoittaa toimintaansa lentoasema-alueen ulkopuolelta eikä suorita ADP:lle maksua. Vaikka HRS:n toimipaikka on lentoasema-alueen ulkopuolella, yhtiön on joka tapauksessa käytettävä lentoaseman rakennelmia ja laitteita voidakseen tarjota palvelujaan lentoyhtiöille, koska maapalvelut jo luonteensa vuoksi suoritetaan lentoasemalla. HRS:n toiminnasta on näin ollen myös perittävä liikevaihtoon perustuva maksu, ja se, ettei se tällaista maksua suorita, on vain lisäesimerkki syrjinnästä, jota tosin ei nimenomaisesti ole tuotu esiin riidanalaisessa päätöksessä mutta joka ei muuta liikevaihtoon perustuvan riidanalaisen maksun luonnetta eikä niiden palvelujen luonnetta, joiden vastikkeeksi maksu suoritetaan.

- 127 Lisäksi on huomautettava, että kuten yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymyksiin annetuista kirjallisista vastauksista ilmenee, lentoaseman rakennelmien ja laitteiden käyttöoikeutta koskevassa, 1.3.1999 alkaen käyttöön otetussa uudessa järjestelmässä ADP on luopunut entisen liikevaihtoon perustuvan maksun käytöstä ja korvannut sen yhdellä maksulla, joka peritään kaikilta lentoaseman rakennelmia ja laitteita käyttäviltä palvelujen tarjoajilta, vaikka näillä ei olisi julkisen omaisuuden yksityistä hallintaoikeutta.
- 128 ADP:n väite, joka perustuu edellä mainitussa Tribunal des conflits'n 13.12.1976 tekemässä päätöksessä esittämään arvioon, ei ole asian kannalta merkityksellinen, sillä kyseisessä asiassa Zaoui ja hänen puolisonsa olivat loukkaantuneet lentoaseman tiloissa sattuneessa tapaturmassa, jota ei voitu lukea niiden yritysten syyksi, jotka tarjosivat kaupallisia palveluja ADP:n kanssa tehdyn sopimuksen nojalla, ja sen lisäksi on riittävää todeta, että kansallisilla arvioilla ei ole missään tapauksessa mitään merkitystä, kun on arvioitava toiminnan luonnetta suhteessa erityisesti kilpailuoikeutta koskevaan yhteisön oikeussääntöön.
- 129 Tältä osin on myös syytä lisätä, että Ranskan kilpailuneuvoston mukaan ADP:tä voidaan pitää yrityksenä, johon sovelletaan Ranskan lainsäädännön kilpailusääntöjä, ja lentoaseman rakennelmien ja laitteiden käyttöön antaminen on taloudellista toimintaa (edellä mainittu 2.6.1998 tehty päätös 98-D-34). On täsmennettävä, että kuten edellä mainitusta Tribunal des conflits'n 18.10.1999 tekemästä päätöksestä ilmenee, edellä mainittu kilpailuneuvoston 2.6.1998 tekemä päätös on kumottu vain osittain. Tribunal des conflits on arvioinut, että ”päätökset siirtää Air France -konsernin toiminta Orlyn lentoaseman Ouest-terminaaliin ja evätä TAT European Airlines -yhtiöltä oikeus avata sieltä uusia lentoreittejä liittyvät julkisen omaisuuden hallinnointiin ja ovat julkisen vallan käyttöä”. Sitä vastoin Tribunal des conflits vahvisti, että ”ADP:n sellaista toimintaa, jota voidaan pitää määräävän aseman väärinkäyttönä ja joka koskee sitä, että ADP on velvoittanut TAT European Airlines -yhtiön käyttämään tämän julkisen elimen maapalveluja omien palvelujensa sijasta, ei oteta huomioon hallinnollisen toimenpiteen laillisuutta arvioitaessa”.

- 130 Edellä esitetystä seuraa, että komissio ei suinkaan ole tulkinnut väärin ADP:n ja maapalvelujen tarjoajien välillä allekirjoitettujen sopimusten ulottuvuutta ja sisältöä, vaan on perustellusti katsonut riidanalaisessa päätöksessään, että ADP:n vahvistamat liikevaihtoon perustuvat maksut ja mainittujen palvelujen tarjoajien toimintaedellytykset ovat perustamissopimuksen 86 artiklassa tarkoitettua yri-
tystoimintaa.

*Kanneperusteen toinen osa, jonka mukaan huomioon otettavien tuotemerkki-
noiden ja maantieteellisten markkinoiden määrittely on ilmeisen virheellinen*

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

- 131 Kantaja kiistää komission esittämän markkinoiden määrittelyn, jonka mukaan ”tämä asia koskee Pariisin alueen lentoasemien hallinnoimista ja pitoa” ja ”ADP tarjoaa — — muun muassa seuraavia hallintopalveluja: toimilupien myöntäminen palvelujen tarjoajille, yhteiskäytössä olevia lentoaseman rakennelmia ja laitteita käyttävän toiminnan valvonta ja organisointi sekä Pariisin lentoasemilla tarjottavien huolintapalvelujen laadunvalvonta”. Kantaja huomauttaa, että se perii maksuja vain julkisen omaisuuden yksityisestä hallinto-oikeudesta eikä lentoaseman hallinnointipalveluista. Kantaja korostaa, ettei julkisen omaisuuden käyttöoikeussopimus ole välttämätön edellytys maapalvelujen tarjoajien toiminnalle, mistä on myös osoituksena se, ettei HRS suorita mitään maksuja. Kun komissio on ottanut huomioon sellaisen toiminnan, joka ei kuulu tässä kyseessä olevaan toimintaan, se on kantajan mukaan tehnyt ilmeisen arviointivirheen markkinoiden luonnetta määritellössään.

- 132 Komission esittämä markkinoiden määrittely on kantajan mukaan virheellinen myös sen maantieteellisen ulottuvuuden osalta. Se että tiettyjä maapalveluja voidaan suurelta osin tarjota lentoaseman alueen ulkopuolella, on riittävä osoitus siitä, että maantieteellisiä markkinoita ei voida rajata pelkästään lentoasemien

alueelle, eli ADP:n hallinnoimalle julkista omaisuutta olevalle alueelle, vaan siihen on sisällytettävä kaikki Pariisin alueella käytettävissä olevat maa-alueet ja rakennukset.

- 133 Kantajan mielestä komissio on muuttanut kantaansa, koska riidanalaisen päätöksen 61 perustelukappaleessa se sulkee pois korvattavuutta koskevan mahdollisuuden, kun taas vastineessaan se myöntää tällaisen mahdollisuuden olemassaolon. Manner-Euroopan suuret lentoasemat ovat selkeästi korvattavissa erityisesti rahdin osalta. Catering-palvelujen osalta lentoyhtiöiden ei tarvitse tehdä hankintojaan Pariisissa, vaan ne valitsevat lentoaseman, jolta ne voivat tehdä ruoka- ja juomahankintansa edullisimmin.
- 134 Kantaja väittää, että riidanalainen päätös on ristiriitainen, koska siinä todetaan, että maapalvelujen tarjoajilla ei ole muuta vaihtoehtoa kuin käyttää Pariisin alueen lentoasemia ja toisaalta että tiettyjä maapalveluja voidaan suurelta osin tarjota varsinaisen lentoasema-alueen ulkopuolella.
- 135 Kantaja väittää toissijaisesti, että komission näkemys, jonka mukaan Pariisin alueen lentoasemat eivät ole vaihdettavissa muihin yhteisön lentoasemiin, ei myöskään ole vakuuttava. Manner-Euroopan suuret lentoasemat ovat suurelta osin korvattavissa rahdin osalta. Catering-palvelujen osalta lentoyhtiöiden ei missään tapauksessa ole pakko tehdä hankintojaan Pariisissa, vaikka ne liikköisivät päivittäin Pariisin alueen lentoasemille.
- 136 Vastaja väittää, että markkinat on määritelty oikein riidanalaisessa päätöksessä.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 137 Kantajan väitteiden ensimmäinen osa, joka koskee tuotemerkkinoiden määrittelyä, liittyy erottamattomasti kysymykseen sen toiminnan luonteesta, jonka vastikkeena kyseessä olevat liikevaihtoon perustuvat maksut suoritetaan. Kuten kanneperusteen edellisen osan tarkastelussa on todettu, komissio on perustellusti katsonut, että kyseessä olevat liikevaihtoon perustuvat maksut suoritetaan vastikkeena lentoaseman infrastruktuurien hallinnointipalveluista. Markkinat, jotka on otettava huomioon, ovat siis Pariisin alueen lentoasemien hallinnointipalvelujen markkinat. Näiden lentoasemien pitäjänä ADP on palvelujen tarjoaja asian kannalta merkityksellisillä markkinoilla, kun taas maapalvelujen tarjoajat, jotka toimintaansa harjoittaakseen tarvitsevat ADP:n myöntämää toimilupaa ja lentoaseman rakennelmia ja laitteita, ovat näiden palvelujen ostajia.
- 138 Kuten komissio perustellusti on huomauttanut, nyt käsiteltävänä olevan asian tilanne on verrattavissa tilanteeseen asiassa 226/84, British Leyland vastaan komissio (tuomio 11.11.1986, Kok. 1986, s. 3263, 5 kohta), joka koski British Leylandin monopolia antaa kyseistä merkkiä olevien ajoneuvojen rekisteröintiä varten tarvittavia vaatimustenmukaisuustodistuksia ja jossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että ”kyseessä olevat markkinat eivät olleet ajoneuvojen myyntimarkkinat vaan erilliset johdannaiset markkinat, jotka muodostuvat palveluista, jotka käytännössä ovat välttämättömiä jälleenmyyjille, jotta nämä voivat myydä British Leylandin valmistamia ajoneuvoja”. Samalla tavoin on lähtökohtana nyt käsiteltävänä olevassa asiassa pidettävä lentoaseman rakennelmien ja laitteiden hallinnointipalvelujen markkinoita, jotka ovat välttämättömät maapalvelutoiminnan harjoittamiselle ja joille ADP myöntää toimiluvan, kun ADP:n määräävää asemaa ja toimintaa arvioidaan perustamissopimuksen 86 artiklan näkökulmasta.
- 139 Kuten edellä on todettu, HRS-yhtiötä koskeva kantajan väite ei voi muuttaa tätä arviointia, koska vaikka kieltämättä onkin mahdollista, että maapalvelujen tar-

joaja ei tarvitse toimitilaa lentoaseman alueella, nämä palvelut on jo luonteensa vuoksi suoritettava, kun lentokoneet ovat maassa, ja näin ollen lentoaseman alueella. On kuitenkin kiistatonta, ettei millään yrityksellä ole pääsyä ADP:n hallinnoiman lentoaseman alueelle ja vielä vähemmän mahdollisuutta tarjota siellä palveluja ilman ADP:n lupaa.

- 140 Maantieteelliseksi markkina-alueeksi voidaan määritellä alue, jolla kaikkia taloudellisia toimijoita koskevat samanlaiset kilpailuolosuhteet juuri kyseessä olevien tuotteiden osalta (asia T-83/91, Tetra Pak v. komissio, tuomio 6.10.1994, Kok. 1994, s. II-755, 91 kohta; Kok. Ep. XVI, s. 1).
- 141 Kun otetaan huomioon nyt käsiteltävänä olevassa asiassa kyseessä olevien tuotemarkkinoiden määrittely, kantajan väite, jonka mukaan huomioon on otettava kaikki Pariisin alueella käytettävissä olevat maa-alueet ja rakennukset, on täysin perusteeton. Tässä asiassa on kyse ADP:n vahvistamista edellytyksistä käyttää lentoaseman rakennelmia ja laitteita maapalvelutoimintaa varten, jota voidaan harjoittaa ainoastaan lentoaseman alueella ja ADP:n luvalla. Pariisin alueella käytettävissä olevia maa-alueita ja rakennuksia ei voida ottaa huomioon, koska ne eivät yksinään tee kyseessä olevien palvelujen tarjoamista mahdolliseksi.
- 142 Lopuksi on huomautettava kantajan toissijaisen väitteen osalta, jonka mukaan Manner-Euroopan muut suuret lentoasemat on otettava huomioon, että ensinnäkin riidanalaisessa päätöksessä (59—63 perustelukappale) todetaan perustellusti, että useimmat Pariisin alueelta tai muilta Ranskan alueilta lähtevät tai niille saapuvat matkustajat eivät voi vaihtaa Orlyn ja Roissy-CDG:n lentoasemia käyttäviä lentoliikennepalveluja muilla lentoasemilla tarjottuihin palveluihin ja että lentoasemien välinen kilpailu on merkittävää vain siinä tapauksessa, että ne toimivat kauttakulkuasemina muihin kohteisiin. Vastaajan esittämistä tilastoista, joita kantaja ei ole kiistänyt, ilmenee tältä osin, että Pariisin lentoasemien sellaisen liikenteen osuus, jossa niitä käytetään kauttakulkuasemina, on vähemmän kuin [— —] prosenttia Orlyn lentoasemalla ja [— —] prosenttia Roissy-CDG:n lentoasemalla. Näissä olosuhteissa eri lentoasemien korvattavuus on selvästi

riittämätön, jotta maantieteellisten markkinoiden voitaisiin nyt käsiteltävänä olevassa asiassa katsoa ulottuvan muihinkin kuin Orlyn ja Roissy-CDG:n lentoasemiin.

- 143 Kantajan sen väitteen osalta, jonka mukaan lentoyhtiöiden, joiden lennot lähtevät Pariisiin alueelta tai saapuvat sinne, ei tarvitse käyttää Orlyn ja Roissy-CDG:n lentoasemilla tarjottavia maapalveluja, on syytä huomauttaa, kuten vastaaja perustellusti korostaa, että mahdollisuutta tehdä ateriahankintoja muilta lentoasemilta rajoittavat elintarvikkeiden tuoreutta ja laatua koskevat vaatimukset, lentokoneiden varastointimahdollisuudet ja se, että tällainen valinnan mahdollisuus koskee vain lyhyitä lentoja. Rahtipalvelujen osalta voidaan lopuksi todeta, että koska kantaja ei ole kiistänyt väitettä, jonka mukaan suuri osa rahdista kuljetetaan samoilla lentokoneilla kuin matkustajat, lentoaseman valinta määräytyy näin ollen lähtökohtaisesti matkustajaliikenteen mukaan, jonka kannalta muut lentoasemat eivät ole korvaavia.
- 144 Edellä esitetystä seuraa, että markkinoiden virheellistä määrittelyä koskeva väite on perusteeton.

Kanneperusteen kolmas osa, jonka mukaan ADP:llä ei ole määrävää asemaa

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

- 145 Kantaja väittää, ettei sillä ole määrävää asemaa. Sillä on samat oikeudet kuin kenellä tahansa kiinteistönomistajalla kiinteistönsä suhteen. Sen asema julkisen

omaisuuden hallinnoijana ei sellaisenaan aseta sitä määräävään asemaan. Vaikka oletettaisiin, että asian kannalta merkitykselliset markkinat muodostuvat tiloista, joissa Orlyn ja Roissy-CDG:n lentoasemilla voidaan harjoittaa maapalvelutoimintaa, komission olisi pitänyt ottaa huomioon kaikki Pariisin alueella olevat maa-alueet ja rakennukset, joissa tällaista toimintaa voidaan harjoittaa. Koska mikä tahansa palvelujen tarjoaja voi sijoittautua lentoaseman alueen ulkopuolelle, ADP:n kilpailijoita ovat kaikki maa-alueiden ja rakennusten omistajat, riippumatta siitä ovatko ne julkisia tai yksityisiä.

146 Vastaja väittää, että ADP:llä on määräävä asema kyseessä olevilla markkinoilla.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

147 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perustamissopimuksen 86 artiklassa mainitulla määräävällä asemalla tarkoitetaan yrityksen taloudellista valta-asemaa, jonka perusteella se voi estää todellisen kilpailun relevanteilla markkinoilla, koska se voi toimia huomattavan itsenäisesti suhteessa kilpailijoihinsa, asiakkaisiinsa ja lopulta kuluttajiin (ks. esim. asia 27/76, *United Brands v. komissio*, tuomio 14.2.1978, Kok. 1978, s. 207, 65 ja 66 kohta; Kok. Ep. IV, s. 9 ja asia T-30/89, *Hilti AG v. komissio*, tuomio 12.12.1991, Kok. 1991, s. II-1439, 90 kohta).

148 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan lakeihin tai asetuksiin perustuva kilpailun puuttuminen tai rajoittaminen ei estä perustamissopimuksen 86 artiklan soveltamista (ks. asia 311/84, *CBEM*, tuomio 3.10.1985, Kok. 1985,

s. 3261, 16 kohta ja asia 30/87, Bodson, tuomio 4.5.1988, Kok. 1988, s. 2479, 26 kohta).

- 149 Koska nyt käsiteltävänä olevassa asiassa kyseessä olevat markkinat muodostuvat Pariisin alueen lentoasemien hallinnointipalveluista, ADP:llä on kiistattomasti määräävä asema ja jopa laillinen monopoliasema. ADP:llä on siviili-ilmailulain L. 251-2 §:n nojalla kyseessä olevien lentoasemien hallinnointia koskeva laillinen monopoli ja sillä on yksinomainen oikeus myöntää toimilupia maapalveluja tarjoaville yrityksille ja vahvistaa niiden toiminnan harjoittamisen edellytykset.
- 150 ADP:llä on näin ollen taloudellinen valta-asema, jonka perusteella se voi estää todellisen kilpailun markkinoilla, koska se voi toimia huomattavan itsenäisesti (ks. vastaavasti asia 26/75, General Motors Continental v. komissio, tuomio 13.11.1975, Kok. 1975, s. 1367, 9 kohta sekä em. asia British Leyland v. komissio).
- 151 Kuten edellä on todettu, kaikkien Pariisin alueella sijaitsevien maa-alueiden ja rakennusten huomioon ottamatta jättämistä koskeva väite ei voi menestyä, sillä lentoasemapalvelujen hallinnointi, joka nyt käsiteltävänä olevassa asiassa muodostaa kyseessä olevat markkinat, koskee ainoastaan lentoaseman aluetta, koska ADP:n yksinoikeudella tuottamien palvelujen tarjonta on maapalvelutoiminnan harjoittamisen välttämätön edellytys.
- 152 Lopuksi on katsottava, että Orlyn ja Roissy-CDG:n lentoasemat ovat yhteismarkkinoiden merkittävä osa, kun otetaan huomioon näiden lentoasemien liikennemäärät ja merkitys Euroopan lentoasemien verkostossa (ks. vastaavasti asia C-179/90, Merci convenzionali porto di Genova, tuomio 10.12.1991, Kok. 1991, s. I-5889, 15 kohta; Kok. Ep. XI, s. 537).

- 153 Näin ollen perustamissopimuksen 86 artiklan rikkomista koskeva kanneperusteen kolmas osa on hylättävä.

Kanneperusteen neljäs osa, jonka mukaan ADP:n toiminta ei vastaa perustamissopimuksen 86 artiklan määräyksiä

Asianosaisien väitteet ja niiden perustelut

- 154 Kantaja väittää, että sen toiminta ei vastaa perustamissopimuksen 86 artiklan määräyksiä.
- 155 Kantaja väittää ensiksi, ettei siihen voida soveltaa perustamissopimuksen 86 artiklaa, koska kyseessä olevien maksujen kilpailua rajoittava vaikutus koskee riidanalaisen päätöksen 134 perustelukappaleen mukaan sellaisia markkinoita, joilla kantaja ei toimi, eli lentoyhtiöiden ja maapalveluja tarjoavien yritysten markkinoita (asia 85/76, Hoffman-La Roche v. komissio, tuomio 13.2.1979, Kok. 1979, s. 461, 91 kohta; Kok. Ep. IV, s. 341). Nyt käsiteltävänä oleva asia ei millään tavalla koske tilanteita, joista on kyse edellä mainitussa asiassa Istituto chemioterapico italiano ja Commercial Solvents vastaan komissio sekä edellä mainitussa asiassa CBEM.
- 156 Koska komissio on pyrkinyt arvioimaan määrävän aseman väärinkäytön kilpailua rajoittavia vaikutuksia muilla markkinoilla kuin niillä, joilla ADP on määrävässä asemassa, edellä mainittuun asiaan Corsica Ferries (tuomion 43 kohta) ei voida vedota, sillä se koski aivan toisenlaista tilannetta. Sitä vastoin asiassa C-333/94 P, Tetra Pak vastaan komissio, 14.11.1996 annetusta tuomiosta (Kok. 1996, s. I-5951) ilmenee, että vaikka yritys toimii markkinoilla, joilla se ei ole määrävässä asemassa, mistä ei ole kyse ADP:n tapauksessa, sellaiset menettelytavat, joilla on vaikutuksia vain näillä markkinoilla, eivät pääsääntöi-

sesti kuulu perustamissopimuksen 86 artiklan soveltamisalaan, lukuun ottamatta erityisiä olosuhteita, joita nyt käsiteltävänä olevassa asiassa ei ole näytetty toteen.

- 157 Toiseksi kantaja väittää, että komissio on väärässä, kun se katsoo, että kantaja on käyttänyt määräävää asemaansa vahvistaakseen syrjiviä maksuja. Tosiasiallisesti kantaja ei ollut asettanut AFS:lle minkäänlaisia velvoitteita, vaan tämä oli vapaaehtoisesti tehnyt ehdotuksen, jonka kantaja oli ainoastaan hyväksynyt.
- 158 Kantaja huomauttaa tältä osin, ettei se ole milloinkaan luvannut AFS:lle, että tämä pysyisi ainoana catering-palvelujen tarjoajana Orlyn lentoasemalla, vaan sopimuksessa määrättiin päinvastoin, että jos palvelujen laatu heikkenee, voidaan yksi tai useampi muu toimiluvan haltija nopeasti sijoittaa lentoasemalle. Näin ollen AFS oli alusta asti täysin tietoinen kaikista edellytyksistä, joita sen oli noudatettava julkisten tilojen käyttäjänä. Vastaajan väite, jonka mukaan AFS:n alkuperäinen tilanne ei ole millään tavalla verrattavissa riidanalaisen päätöksen antamisajankohtana vallinneeseen tilanteeseen, on tämän vuoksi kantajan mukaan käsittämätön.
- 159 Kolmanneksi kantaja väittää, että se on pyrkinyt säilyttämään kilpailurakenteen noudattamalla edelleen AFS:n kanssa tehtyä sopimusta huolimatta siitä, että AFS oli syyllistynyt vakaviin ja ilmeisiin rikkomuksiin (tarjottujen palvelujen toistuvat puutteet, liikevaihdon määrän salaaminen), jotka olisivat antaneet riittävän perusteen purkaa sopimus. Kantaja korostaa edelleen, että se myönsi joulukuusta 1992 alkaen AFS:lle tämän pyytämän maksujen huomattavan alennuksen OAT:n markkinoille tulon johdosta. Kantaja väittää siis, ettei se ole mitenkään estänyt vapaata kilpailua.
- 160 Neljänneksi kantaja korostaa, ettei sillä ollut mitään intressiä väaristää kilpailua maapalvelujen ja kuljetuspalvelujen markkinoilla, joilla se ei itse toimi. Kun

otetaan huomioon ilmailualan vapauttaminen Euroopan unionissa, sen etujen mukaista on, että Orlyn ja Roissy-CDG:n lentoasemille liikennöivillä lentoyhtiöillä on käytettävissään kattava valikoima korkealaatuisia ja kilpailukykyisiä maapalveluja.

- 161 Vastaaja väittää, että riidanalaisessa asetuksessa sääntöjen vastaiseksi todettu ADP:n toiminta vastaa perustamissopimuksen 86 artiklan määräyksiä.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 162 Kantaja vetoaa neljään perusteeseen tukeakseen väitettään, jonka mukaan sen toiminta ei vastaa perustamissopimuksen 86 artiklan määräyksiä.

- 163 Ensiksi kantaja väittää, ettei siihen voida soveltaa tätä artiklaa, koska kantaja ei toimi niillä markkinoilla, joiden osalta komissio riidanalaisen päätöksensä 134 perustelukappaleessa toteaa, että kilpailu on vääristynyt. Yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainitussa asiassa Tetra Pak vastaan komissio antamasta tuomiosta ilmenee kantajan mukaan, että tällaisessa tilanteessa perustamissopimuksen 86 artiklaa ei voida soveltaa.

- 164 Tällä väitteellä ei ole minkäänlaista oikeudellista perustaa. Yhteisöjen tuomioistuin on huomauttanut hyvin selkeästi edellä mainitussa asiassa Tetra Pak

vastaan komissio 14.11.1996 antamassaan tuomiossa (25 kohta), että edellä mainittu asia Istituto chemioterapico italiano ja Commercial Solvents vastaan komissio sekä edellä mainittu asia CBEM tarjoavat esimerkkejä väärinkäytöstä, jolla on vaikutuksia muilla markkinoilla, kuin niillä, joilla yrityksellä on määräävä asema. Näin ollen ei ole epäilystäkään siitä, että määräävän markkina-aseman väärinkäyttö voidaan kieltää niiden vaikutusten johdosta, joita sillä on muilla markkinoilla. Perustamissopimuksen 86 artiklaa ei voida soveltaa muutoin kuin erityisten olosuhteiden perusteella sellaisissa toisenlaisissa tilanteissa, joissa väärinkäyttöä on todettu muilla markkinoilla kuin niillä, joilla yritys on määräävässä asemassa (ks. em. asia Tetra Pak v. komissio, tuomio 14.11.1996, 27 kohta).

165 Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa on kyse siitä, että vaikka riidanalaisessa päätöksessä kielletyllä ADP:n toiminnalla eli syrjivien maksujen määräämisellä on vaikutuksia maapalvelujen markkinoilla ja välillisesti lentoliikenteen markkinoilla, tätä toimintaa harjoitetaan kuitenkin lentoaseman hallinnointipalvelujen markkinoilla, joilla ADP:llä on määräävä asema. Kun yritys, jolle palvelu tarjotaan, toimii eri markkinoilla kuin palvelun tarjoaja, perustamissopimuksen 86 artiklan soveltamista koskevat edellytykset täyttyvät, jos palvelun saaja on palvelun tarjoajan määräävän aseman vuoksi taloudellisessa riippuvuussuhteessa tarjoajaan nähden, vaikka nämä eivät toimisikaan samoilla markkinoilla. On riittävää, että tarjoajan tuottama palvelu on välttämätön, jotta sen saaja voi harjoittaa omaa toimintaansa.

166 Kuten komissio perustellusti on korostanut, nyt käsiteltävänä olevassa asiassa kyseessä olevaa tilannetta voidaan verrata edellä mainitussa asiassa Corsica Ferries kyseessä olleeseen tilanteeseen, jossa Genovan sataman luotsien ammattikuntaa, jolle Italian valtio oli myöntänyt yksinoikeuden tarjota pakollisia luotsipalveluja Genovan satamassa, moitittiin määräävän aseman väärinkäytöstä näiden palvelujen markkinoilla, kun se määräsi syrjiviä maksuja jäsenvaltioiden välisiä kuljetuksia suorittaville meriliikenneyrityksille, vaikka mainittu ammattikunta ei harjoittanut toimintaa meriliikenteen markkinoilla.

- 167 Kantaja väittää toiseksi, ettei se ole syylistynyt väärinkäyttöön, koska se on ainoastaan hyväksynyt AFS:n tarjouksen eikä näin ollen ole asettanut AFS:lle minkäänlaisia velvoitteita.
- 168 Tältä osin on ensinnäkin huomautettava, että riidanalaisen päätöksen laillisuutta on arvioitava sen tilanteen perusteella, joka vallitsi päätöstä tehtäessä, eikä silloin, kun AFS esitti maksuja koskevan ehdotuksensa. Kun päätös tehtiin, tilanne oli olennaisesti toisenlainen kuin silloin, kun AFS teki tarjouksensa, koska maapalvelujen markkinoille oli tullut kilpailijoita.
- 169 Syrjivien maksujen määräämistä koskeva väärinkäyttö saattoi jo määritelmänsäkin mukaan sitä paitsi tulla kysymykseen vasta, kun markkinoille oli tullut AFS:n kilpailija, tässä tapauksessa OAT. Se, että AFS:n suoritettavaksi vahvistetun maksun määrä perustui AFS:n tarjouspyyntömenettelyssä tekemään ehdotukseen, ei ole riittävä peruste sille, että maksuun ei voitaisi soveltaa perustamissopimuksen 86 artiklan mukaista kieltoa erityisesti, kun nyt käsiteltävänä olevassa asiassa ei ole kyse maksun määrästä sellaisenaan, vaan sen syrjivästä luonteesta. Kun AFS katsoi, että sitä kohdeltiin syrjivästi, se pyysi ADP:tä lopettamaan tämän syrjinnän.
- 170 Lisäksi on huomautettava, että ”väärinkäytön käsite on objektiivinen käsite, joka tarkoittaa määräävässä asemassa olevan yrityksen käyttäytymistä, joka on omiaan vaikuttamaan — — markkinoiden rakenteeseen” (em. asia Hoffmann-La Roche v. komissio, tuomion 91 kohta), ja että väärinkäyttöä on se, että yritys, jolla on määräävä markkina-asema, sitoo ostajat velvollisuudella tai lupauksella suorittaa kaikki hankintansa tai suurimman osan niistä yksinomaan kyseessä olevasta yrityksestä, vaikka nämä olisivat sitä itse pyytäneet. Samoin yhteisöjen tuomioistuimien on katsonut asiassa 6/72, Europemballage ja Continental Can vastaan komissio, 21.2.1973 antamassaan tuomiossa (Kok. 1973, s. 215, 27 ja 29 kohta; Kok. Ep. II, s. 89), että ”yrityksen markkina-aseman vahvistaminen voi olla perustamissopimuksen 86 artiklassa kiellettyä väärinkäyttöä sen saattamiseksi sovelletuista keinoista ja menettelyistä riippumatta” ja jopa ”syyllisyyden katsomatta”.

- 171 Edellä esitetystä seuraa, että väite, jonka mukaan maksun määrä oli AFS:n ehdottama, on hylättävä.
- 172 Kolmanneksi ja neljänneksi kantaja väittää yhtäältä, että se pyrki ylläpitämään kilpailua noudattamalla edelleen AFS:n kanssa tehtyä sopimusta siitä huolimatta, että tämä oli laiminlyönyt sopimusvelvoitteensa, ja myöntämällä AFS:lle jopa maksujen alennuksen, ja toisaalta, ettei sillä ole mitään intressiä vääristää kilpailua maapalvelujen ja kuljetusten markkinoilla, joilla se ei itse harjoita toimintaa.
- 173 Tältä osin on huomautettava, että väärinkäytön käsite on sisällöltään objektiivinen, eikä siihen sisälly tarkoitusta aiheuttaa vahinkoa. Vaikka näytettäisiin toteen, ettei ADP:llä ole mitään intressiä vääristää kilpailua markkinoilla, joilla se ei itse toimi, ja että se jopa pyrki ylläpitämään kilpailua, tällä ei näin ollen missään tapauksessa ole asian kannalta merkitystä. Kyse ei ole toisen palvelujen tarjoajan tulosta maapalvelujen markkinoille vaan siitä, että komissio piti riidanalaisen päätöksen tekemisen aikaan näiden palvelujen eri tarjoajiin sovellettavia ehtoja objektiivisesti katsottuna syrjivinä. AFS:lle myönnetty maksun alennus on sitä paitsi otettu huomioon, koska komissio katsoi, että uudet alennetut maksut olivat syrjiviä.
- 174 Kantaja ei myöskään voi vedota AFS:n mahdolliseen sopimusvelvoitteiden laiminlyömiseen perustellakseen sitä, että se itse on rikkonut julkista taloudellista etua koskevaa oikeussääntöä, eli perustamissopimuksen 86 artiklaa. Sitä vastoin on todettava, että ADP tosiseikoista täysin tietoisena vahvisti uusille maapalvelujen tarjoajille maksuja, joista seurasi se, että maksuja koskevat edellytykset olivat erilaiset AFS:n osalta.
- 175 Edellä esitetystä seuraa, että perustamissopimuksen 86 artiklan rikkomista koskeva kanneperusteen neljäs osa on hylättävä.

Kanneperusteen viides osa, jonka mukaan ADP ei ole syyllistynyt perustamissopimuksen 86 artiklassa tarkoitettuun ”syrjivään väärinkäyttöön”

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

- 176 Kantaja väittää, ettei se ole syyllistynyt perustamissopimuksen 86 artiklassa tarkoitettuun syrjintään. Väitteensä tueksi kantaja esittää kolme perustetta.
- 177 Ensiksi ADP huomauttaa, että komission on näytettävä toteen, että kyseessä on syrjintä (asia T-43/92, Dunlop Slazenger v. komissio, tuomio 7.7.1994, Kok. 1994, s. II-441, 79 kohta). Kantajan mukaan komissio on kuitenkin kääntänyt todistustaakan ilmoittamalla ainoastaan kyseessä olevien maksujen tiettyjen muuttuvien osien väliset erot, vaikka sen olisi pitänyt näyttää, että julkisen omaisuuden käyttäjät olivat samassa asemassa, ja vasta tämän jälkeen päätellä, ettei maksujen välinen ero ole objektiivisesti katsoen perusteltu. Komissio toteaa vain, että toimiluvan haltijat ovat samassa tilanteessa, koska ADP tarjoaa niille samat ”palvelut”, vaikka riidanalaiset maksut eivät sen mukaan ole vastiketta näistä palveluista. Komissio on luonut väärinkäytön oletuksen, jota ei voida kumota ja jolla se velvoittaa ADP:n osoittamaan, että julkisen omaisuuden hallintaoikeudesta suoritettavat maksut ovat perusteltuja kussakin yksittäistapauksessa.
- 178 Toiseksi ADP väittää, että komissio on tulkinnut väärin kyseessä olevien sopimusten ulottuvuuden ja sisällön. Komissio tekee vakavan virheen, kun se katsoo, että maksun kiinteä osa on korvaus oikeudesta käyttää lentoaseman maa-alueita, kun taas maksun muuttuva osa suoritetaan korvauksena lentoaseman hallintopalveluista. Nämä maksuosat muodostavat todellisuudessa yhden kokonaisuuden ja ne liittyvät yksinomaan julkisen omaisuuden yksityiseen hallintaan ja käyttöön. Kantaja huomauttaa, ettei maksun muuttuva osa ole yhdenkään sopimuksen mukaan vastike kantajan tarjoamista ”palveluista”, joihin kuuluvat

”maapalvelujen valvonta ja organisointi”. Komission olisi pitänyt tutkia nämä sopimukset julkiseen omaisuuteen sovellettavan oikeuden mukaisesti.

- 179 Kantaja huomauttaa, että julkisen omaisuuden kaikenlaisesta käytöstä on suoritettava maksu ja että tämä maksu on erityinen kokonaismaksu, vaikka se voidaan jakaa kahteen osaan. Maksun osien vahvistaminen perustuu kussakin tapauksessa tilojen vuokrausarvoon ja toimiluvan haltijalle myönnettyihin etuihin. Kokonaismaksu suoritetaan julkiselle toimielimelle vastikkeena oikeudesta käyttää julkista omaisuutta. Kantajan mukaan Ranskan verohallituksen (direction générale des impôts) perusohjeissa (sarja 9 D, alue B, kiinteä omaisuus, otsikot 1 ja 2, nro 30—36) on seuraava täsmennys: ”[(Ranskan valtion omaisuudesta annetun lain) code du domaine de l’État français] R. 56 § ei ole esteenä sille, että maksu jaetaan kahteen osaan, kiinteään ja muuttuvaan [— —]. Kiinteä osa maksetaan vastikkeena käyttöön luovutetun kohteen hallintaoikeudesta riippumatta siitä, onko se tosiasiallisesti otettu haltuun, ja toinen maksuosaa eli kokonaismaksun toinen osa omaisuuden tosiasiallisesta käytöstä, jos se tuottaa rahassa mitattavaa voittoa tai etua, siten että kokonaismaksusta muodostuu kohtuullinen hinta käytetyistä palveluista”. On täysin näiden periaatteiden mukaista, että ADP on myöntänyt OAT:lle oikeuden käyttää julkisen omaisuuden osaa kokonaismaksua vastaan, joka muodostuu muuttuvasta maksuosasta eli ”maa-alueiden ja rakennusten käyttömaksusta” ja kiinteästä maksuosasta eli ”liikevaihtoon perustuvasta maksusta”.

- 180 Kantajan mukaan lentoasemahallinto voi sitä paitsi aivan hyvin periä yksinomaan muuttuvasta osasta muodostuvaa maksua, joka määräytyisi kaikenlaisten toimiluvan haltijalle myönnettyjen etujen mukaan ja jossa otettaisiin huomioon erityisesti maksun kiinteän osan suuruus. Edellä mainituissa perusohjeissa todetaan seuraavaa: ”Yksityinen, jolla on oikeus hallita julkista omaisuutta, saa tästä yksityisen edun [— —] Maksu vastaa tämän poikkeuksellisen käyttöoikeuden hintaa, se on vastike yksilöllisistä ja erityisistä eduista, jotka hallintaoikeuden saajalla on, kun kyseinen omaisuus ei ole julkisessa käytössä, ja jotka perustuvat usein luovutettujen rakennusten edulliseen sijaintiin ja siihen, että ne soveltuvat erityisen hyvin siihen toimintaan, jonka harjoittamiseen valtio on antanut luvan”. Maksun muuttuva osa ei näin ollen missään tapauksessa ole korvausta ADP:n ”hallinnointipalveluista”, vaan ADP:lle maksettava korvaus oikeudesta hallita ja

käyttää valtion omistamia maa-alueita ja rakennuksia, kuten kelle tahansa omistajalle maksettava korvaus.

- 181 Toisin kuin riidanalaisen päätöksen 101 perustelukappaleessa todetaan, ADP:n vaatimat maksut eivät ylitä Ranskan lainsäädännössä vahvistettuja rajoja. Edellä mainitussa perusohjeessa vahvistetaan, että maksun muuttuva osa määräytyy julkisen omaisuuden käytöstä saadun edun mukaan. Käyttö perustuu toimintaan, jota julkista omaisuutta käyttävä palvelun tarjoaja harjoittaa. Kun otetaan huomioon julkisen omaisuuden edullinen sijainti, on selvää, että mitä enemmän palvelujen tarjoaja tätä omaisuutta käyttää, sitä suurempi on poikkeuksellinen etu, jonka tämä siitä saa. Siksi maksun muuttuva osa määräytyy edellä mainitun perusohjeen mukaisen arviointiperusteiden eli palvelujen tarjoajan liikevaihdon perusteella.
- 182 ADP huomauttaa, että maksun kiinteä ja muuttuva osa muodostavat sellaisen yhden ja saman tilanteen kaksi puolta, joka on yhden kokonaismaksun periminen julkisen omaisuuden hallinnasta ja käytöstä, ja tämä maksu suoritetaan välittömänä vastikkeena julkisen omaisuuden luovuttamisesta maksajan käyttöön, eikä sillä pyritä kattamaan ”lentoaseman hallinnointipalveluista” aiheutuneita kuluja.
- 183 Se, että komissio on keskittänyt tarkastelunsa maksun muuttuvaan osaan eikä näin ollen ole lainkaan käsitellyt maksun kiinteää osaa, esti sitä arvioimasta julkisen omaisuuden käyttäjien kokonaistilannetta. Komissio ei tämän vuoksi voi väittää todenneensa minkäänlaista syrjintää, koska sen olisi sitä varten otettava huomioon kaikki tilanteet, joita on verrattava toisiinsa.
- 184 Kolmanneksi ADP väittää, että maksut eivät ole missään tapauksessa syrjiviä ja että niissä otetaan huomioon kunkin julkisen omaisuuden käyttöä koskevan luvan erityispiirteet.

a) Omahuolinta

- 185 ADP huomauttaa, että omahuolinnan ja kolmansille tarjottavien maapalvelujen välillä on kiistattomia tosiasiallisia ja oikeudellisia eroja ja että niitä voidaan tämän vuoksi kohdella eri tavoin ilman, että kyseessä olisi syrjintä.
- 186 Tosiasiallisten erojen osalta voidaan todeta, että itse omista maapalveluistaan vastaava liikenteen harjoittaja joutuu jatkuvasti sijoittamaan varojaan pitääkseen yllä tarvitsemiensa maapalvelujen koko valikoiman ja joutuu näin ollen myös vastaamaan kustannuksista ja riskeistä, joita liikenteen harjoittajilla, jotka käyttävät kolmansien tarjoamia maapalveluja, ei ole.
- 187 Oikeudellisten erojen osalta kantaja korostaa aluksi, että direktiivin 96/67/EY 7 artiklassa on omahuolinnasta erityisiä säännöksiä, jotka poikkeavat kolmansille tarjottaviin maapalveluihin sovellettavista säännöksistä. Tämän jälkeen kantaja huomauttaa, että yhteisön oikeudessa kohdellaan eri tavalla yrittäjäryhmän sisäisiä suhteita, kuten esimerkiksi liikenteen harjoittajan suhteita tytäryhtiöönsä, joka tarjoaa sen käyttämät palvelut. Omahuolintapalvelu on näin ollen objektiivisesti tarkasteltuna erilainen palvelu kuin kolmansille tarjottavat maapalvelut.
- 188 Se, että julkisen omaisuuden hallintaoikeus tarjoaa vähemmän etuja omahuolinnan käyttäjille, koska tämän toiminnan kustannukset ovat suuremmat, muodostaa kantajan mukaan objektiivisesti erilaisen tilanteen, minkä vuoksi erilainen kohtelu on perusteltu.
- 189 Kun otetaan huomioon se, että omahuolinta ja kolmansille tarjottavat maapalvelut ovat kaksi erilaista toimintamuotoa, omahuolinnasta perittävän maksun

suuruus ei voi vaikuttaa millään tavalla kolmansille tarjottavien maapalvelujen markkinoilla toimivien palvelun tarjoajien väliseen kilpailuun. AFS ei myöskään ole asettanut kyseenalaiseksi OAT:ltä omahuolinnasta perityn maksun suuruutta, vaan yksinomaan sen maksun suuruuden, jota sovelletaan kolmansille tarjottaviin maapalveluihin. Asiassa 155/73, Sacchi, 30.4.1974 annetulla tuomiolla (Kok. 1974, s. 409; Kok. Ep. II, s. 271) sekä edellä mainituissa asioissa British Leyland ja Corsica Ferries annetuilla tuomioilla ei ole asian kannalta merkitystä, sillä ne koskevat tilanteita, joissa samanlaista toimintaa kohdellaan eri tavalla.

- 190 Kantaja toteaa lopuksi, ettei Pariisin alueen lentoasemilla millään tavalla rajoiteta omahuolinnan käyttöä, koska kaikki lentoyhtiöt, jotka haluavat käyttää sitä, ovat ehdottoman yhdenvertaisessa asemassa. Useat omahuolintaa käyttävät lentoyhtiöt ovat täysin samassa asemassa [— —] kuin Air France. Myöskään lentoliikenteen markkinoilla ei näin ollen ole syrjintää.

b) Kolmansille tarjottavat maapalvelut

- 191 Kantajan mukaan syrjintää ei ole myöskään kolmansille tarjottavien palvelujen osalta.

- 192 OAT:n ja AFS:n välisen väitetyn syrjinnän osalta ADP huomauttaa aluksi, että AFS vahvisti itse maksunsa tarjouskilpailun perusteella, että ADP ei ryhtynyt toimenpiteisiin AFS:n vakavien ja ilmeisten laiminlyöntien johdosta ja että ADP suostui alentamaan kyseistä maksua [— —] prosentilla. Kantaja huomauttaa tämän jälkeen, että AFS:n ja OAT:n suorittamat maksut ovat käytännössä yhtä suuret, jos huomioon otetaan kolmansille tarjottujen palvelujen liikevaihto

(ulkoinen liikevaihto) ja OAT:n maksun kiinteä osa, kuten seuraava taulukko osoittaa:

	AFS	OAT
Liikevaihto yhteensä	[— —]	[— —]
Ulkoinen liikevaihto	[— —]	[— —]
Ulkoiseen liikevaihtoon perustuva maksu	[— —]	[— —]
Maksun kiinteä osa	[— —]	[— —]
Ulkoiset maksut yhteensä	[— —]	[— —]
Prosenttia ulkoisesta liikevaihdosta	[— —]	[— —]

193 ADP toteaa, että komissio on todellisuudessa arvioinut OAT:ltä perittävän maksun muuttuvan osan liian pieneksi, kun se riidanalaisen päätöksen 111 perustelukappaleessa esittää ulkoisten maksujen yhteenlasketuksi määräksi [— —] FRF, vaikka se on todellisuudessa [— —] FRF, ja että komissio lisäksi vertaa toisiinsa lukuja, jotka eivät ole vertailukelpoisia, kun se virheellisesti on sisällyttänyt OAT:n omahuolinnasta toteutuneen liikevaihdon. Vertailussaan, jossa väitetysti on otettu huomioon maksun kiinteät osat, komissio on sitä paitsi ottanut virheellisesti huomioon maksujen absoluuttisen arvon kohdistamatta niitä vastaavaan liikevaihtoon ja lisäksi maininnut virheellisesti AFS:n alun perin CIWL:n tilojen ostohintana maksaman [— —] FRF:n määrän.

194 Rahtipalvelujen väitetyn syrjinnän osalta ADP väittää, että käytännössä peritty maksu on [— —] prosenttia palvelun tarjoajasta riippumatta, vaikka se on esittänyt sen olevan [— —].

195 Roissy-CDG:n lentoaseman catering-palvelujen ja kummankin Pariisin alueen lentoaseman siivouspalvelujen osalta ADP korostaa, ettei kyseessä ole syrjintä, koska maksut ovat samansuuruiset.

- 196 Kantaja korostaa, että AFS on kaikista maapalvelujen tarjoajista ainoa, joka on tehnyt kantelun.
- 197 ADP väittää, että komission vastineeseensa liittämät lukuisat taulukot ovat virheellisiä. Taulukoihin sisältyy virheellisesti omahuolinnan liikevaihto, jota ei kantajan mukaan voida ottaa huomioon verrattaessa maksuja, jotka AFS ja OAT suorittavat kolmansille tarjottaviin maapalveluihin liittyvästä toiminnastaan. Koska AFS ei käytä omahuolintaa, ei ole järkevää ottaa huomioon OAT:n tämän toiminnan liikevaihtoa. AFS ei myöskään ole koskaan asettanut kyseenalaiseksi OAT:n omahuolinnasta suorittaman maksun suuruutta, joka ei missään tapauksessa koske kolmansille tarjottaviin maapalveluihin liittyvää toimintaa, jonka osalta nämä kaksi yritystä ovat toistensa kilpailijoita.
- 198 Kantaja huomauttaa, että niitä tietoja, jotka komissio vastineessaan esittää näyttääkseen toteen, että kyseessä on järjestelmä, joka suosii Air France -konsernia, ei mainita väitetiedoksiannossa eikä riidanalaisessa päätöksessä.
- 199 Komissio ja väliintulija katsovat, että ADP on harjoittanut perustamissopimuksen 86 artiklassa tarkoitettua syrjintää.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 200 Kantaja esittää kolme väitettä tukeakseen kanneperusteensa tätä osaa. Kantaja väittää, että komissio on kääntänyt todistustaakan, että komissio on tulkinnut

täysin virheellisesti julkisen omaisuuden hallintaoikeudesta tehtyjen sopimusten ulottuvuuden ja sisällön ja että se on syylistynyt arviointivirheeseen, kun se virheellisesti pitää maksuja syrjivinä.

201 Ensiksi voidaan väitettyä todistustaakan kääntämistä koskevan väitteen osalta todeta, että komissio on perustellusti päättänyt, että kyseessä olevat liikevaihtoon perustuvat maksut ovat vastike lentoaseman hallinnointipalveluista ja luvasta harjoittaa maapalvelutoimintaa. Kuten riidanalaisen päätöksen 120 kohdassa todetaan, ADP tarjoaa samat palvelut kaikille palvelujen tarjoajille, jotka riidanalaisen päätöksen tavoitteen kannalta ovat samassa asemassa suhteessa ADP:hen. Näissä olosuhteissa komissio katsoi ADP:n maapalvelujen tarjoajilta perimien maksujen välisten erojen perusteella aivan oikein, että ADP:n perimät maksut ovat syrjiviä, ellei ADP esitä objektiivisia syitä sille, että palvelujen tarjoajia kohdellaan eri tavalla.

202 Vaikka hyväksyttäisiin kantajan väite, jonka mukaan maksu ei ole vastike lentoaseman hallinnointipalveluista ja luvasta harjoittaa maapalvelutoimintaa, vaan julkiselle elimelle maksettava korvaus julkisen omaisuuden yksityiskäytöstä, maksu ei kuitenkaan saa olla mielivaltaisen. Se on pääsääntöisesti vahvistettava objektiivisin perustein siten, että kun eroja esiintyy, ADP:n on perusteltava Orlyn ja Roissy-CDG:n lentoasemilla toimiviin maapalveluja tarjoaviin yrityksiin sovellettavien maksujen välisten erojen syyt ja oikeutus. Lisäksi on todettava, että kantajan esiin tuomien säännösten mukaan kokonaismaksun muuttuva osa vastaa omaisuuden käyttöä siltä osin kuin tämä käyttö tuottaa voittoa. Vaikka toimiluvan haltijan liikevaihto on tarkoituksenmukainen peruste kokonaismaksun muuttuvan osan määrittämiseksi, on syytä korostaa, että ADP:n on sovellettava tätä perustetta yhtäläisesti kaikkiin maapalvelujen tarjoajiin. Jos ADP perii näiltä palvelujen tarjoajilta erisuuruisia maksuja, sen on näin ollen näytettävä toteen, että kyseessä ovat objektiivisesti katsoen erilaiset tilanteet tai olosuhteet, joilla tätä erilaista kohtelua voidaan perustella.

- 203 Edellä esitetystä seuraa, että väite, joka koskee todistustaakan väitettyä kääntämistä, ei ole perusteltu.
- 204 Toiseksi on todettava, että väite, joka koskee ADP:n ja maapalveluja Pariisin alueen lentoasemilla tarjoavien yritysten välisten sopimusten ulottuvuuden ja sisällön väärää tulkintaa, on jo hylätty edellä neljännen kanneperusteen ensimmäisen osan tarkastelun yhteydessä (ks. edellä 130 kohta).
- 205 Kolmanneksi sen väitteen osalta, jonka mukaan maksut eivät ole syrjiviä, kantaja katsoo yhtäältä, että tosiasiallisilla ja oikeudellisilla eroilla voidaan objektiivisesti perustella sitä, että kolmansille maapalveluja tarjoaville ja omahuolintaa käyttäville yrityksille vahvistetaan erisuuruiset maksut, a) ja toisaalta että kolmansille tarjottavien maapalvelujen osalta syrjintää ei ole, b).

a) Omahuolinta

- 206 Aluksi on huomautettava, kuten komissio korostaa, että koska nyt käsiteltävänä oleva asia koskee ADP:n toimintaa, merkityksellinen on palvelujen tarjoajien asema ADP:hen nähden eikä niiden asema maapalvelujen markkinoilla. ADP tarjoaa kuitenkin samat hallinnointipalvelut kummallekin kyseessä olevalle palvelujen tarjoajien ryhmälle.
- 207 Vaikka on totta, että lentoliikennettä harjoittavalla yhtiöllä, joka päättää itse vastata omista maapalveluistaan, on tästä huomattavia kustannuksia, kolmansille maapalveluja tarjoavilla yhtiöillä on kuitenkin samat kustannukset, jotka ne sisällyttävät lentoyhtiöltä laskuttamaansa palvelun hintaan.

- 208 Väitetyillä tosiseikkoihin perustuvilla eroilla ei näin ollen ole asian kannalta merkitystä.
- 209 Väitettyjen oikeudellisten erojen osalta on todettava, että väitteellä, jonka mukaan yhteisön oikeutta ei voida soveltaa emoyhtiöiden ja niiden tytäryhtiöiden välisiin suhteisiin, ei ole asian kannalta vaikutusta. Tässä ei ole kyse lentoliikenteen harjoittajien ja niiden sellaisten tytäryhtiöiden välisistä sopimuksista, jotka toteuttavat omahuolinnan, vaan siitä, että ADP käyttää määräävää markkina-asemaansa väärin niitä maapalvelujen tarjoajia kohtaan, joiden kanssa se on tehnyt sopimuksia.
- 210 Edellä esitetystä seuraa, että väitteet, joiden mukaan maapalveluja kolmansille tarjoavilta ja omahuolintaa harjoittavilta yhtiöiltä on perusteltua periä erisuuruisia maksuja, on hylättävä.

b) Kolmansille tarjottavat maapalvelut

— AFS ja OAT

- 211 Aluksi on huomautettava, että väitteet, joiden mukaan ADP ainoastaan hyväksyi AFS:n tarjouksen, on pyrkinyt noudattamaan niiden välistä sopimusta ja on myöntänyt AFS:lle OAT:n markkinoille tulon jälkeen vuonna 1992 maksun alennuksen, jonka määrä on [— —] prosenttia, on jo hylätty kanneperusteen neljännen osan yhteydessä.
- 212 Tämän jälkeen on todettava, että taulukkoa, jonka kantaja on esittänyt osoittaakseen, että syrjintää ei ole tapahtunut, ei voida hyväksyä.

- 213 Ensinnäkään maksun kiinteää osaa ei voida ottaa huomioon, koska se on korvausta julkisen omaisuuden hallinnasta, josta tässä ei ole kyse. Todettakoon ylimääräisenä huomautuksena, että maksujen tämän osan määriä ei voida missään tapauksessa vertailla abstraktisti, vaan ne on suhteutettava palvelujen tarjoajien käyttöön annettujen maa-alueiden ja rakennusten pinta-alaan, lajiin ja sijaintiin. Kantaja ei myöskään mainitse [— —] FRF:n määrää, jonka AFS alun perin maksoi CIWL:n tilojen ostosta.
- 214 Toiseksi toisin kuin kantaja väittää, omahuolinnan liikevaihto on syytä ottaa huomioon, koska ADP antaa OAT:lle samat hallinnointipalvelut sekä sen omahuolintaa että kolmansille tarjottavia maapalveluja varten, kuten edellä on todettu.
- 215 Kolmanneksi ei voida katsoa, ettei omahuolintaan sovellettavalla maksulla voisi olla mitään vaikutusta kolmansille tarjottavien maapalvelujen markkinoilla toimivien palvelujen tarjoajien väliseen kilpailuun siksi, että omahuolinta on aivan eri toimintaa kuin maapalvelujen tarjoaminen kolmansille. Aluksi on huomautettava, että ADP antaa samat palvelut näiden kahden palvelulajin tarjoajille. Kun omahuolinnasta peritään [— —] suuruinen maksu, ne, joilla on lupa tarjota kummankin palvelulajin palveluja, voivat lisäksi kuolettaa investointejaan ja näin ollen tarjota maapalvelujaan kolmansille paremmilla ehdoilla. Lopuksi tämä [— —] maksu voi kannustaa tiettyjä lentoyhtiöitä käyttämään omahuolintaa kolmansien tarjoamien palvelujen sijasta.
- 216 Edellä esitetystä seuraa, että kummankinlainen maapalvelutoiminta on otettava huomioon arvioitaessa sitä, ovatko maksut syrjiviä.

- 217 Joka tapauksessa on todettava, että syrjintä käy selvästi esiin riidanalaisen päätöksen 19 perustelukappaleen taulukosta, jonka paikkansapitävyyttä kantaja ei ole kiistänyt ja jonka tiedot lisäksi perustuvat vastauksiin, jotka kantaja itse on antanut komission tietojensaantipyyntöjen johdosta. Taulukosta ilmenee, että OAT:n maksu omahuolinnasta on [— —] prosenttia ja kolmansille tarjottavista maapalveluista [— —] prosenttia, kun taas AFS:n maksu on [— —] prosenttia.
- 218 Kantajan väite, jonka mukaan itse lentoliikenteen markkinoilla ei ole syrjintää, koska Pariisin lentoasemilla ei millään tavalla rajoiteta omahuolintaa, on myöskin hylättävä. Vaikka tämä väite olisi perusteltu, siinä ei ensinnäkään mainita kolmansille palveluja tarjoavien ja omahuolintaa käyttävien yhtiöiden välistä syrjintää. Toiseksi tämä väite on virheellinen, koska käytännössä ainoastaan suuret lentoyhtiöt, joilla on paljon liikennettä Pariisin alueen lentoasemilla, voivat kehittää omahuolintaa ja saada sen tuottavaksi, kun taas muut lentoyhtiöt joutuvat turvautumaan kolmansille maapalvelujaan tarjoaviin yhtiöihin, kuten riidanalaisen päätöksen 123 perustelukappaleessa todetaan.

— Rahtipalvelut

- 219 Kantaja väittää, ettei tällä alalla ole syrjintää, koska ADP soveltaa tosiasiallisesti [— —] prosentin maksua palvelun tarjoajasta riippumatta. Kantaja toteaa kuitenkin, että kun [— —] yhtiöt suorittavat maksun, tämä johtuu siitä, että ne, toisin kuin muut omissa tiloissaan toimintaansa harjoittavat yhtiöt, jotka tarjoavat palvelujaan kaikille niistä tilaaville lentoyhtiöille, toimivat yksinomaan [— —] alihankkijoina näiden kahden lentoyhtiön toimitiloissa.
- 220 Ensinnäkin on jälleen huomautettava, että koska ADP antaa maapalvelujen tarjoajille samat palvelut, ei [— —] perittävä erisuuruinen maksu ole perusteltu.

Toiseksi riidanalaisen päätöksen 19 perustelukappaleen taulukon mukaan, joka on laadittu niiden tietojen perusteella, jotka kantaja on esittänyt vastauksena komission tiedonsaantipyyntöön, Air France -yhtiö maksaa [— —] prosentin suuruista maksua sekä omahuolinnasta että kolmansille tarjoamistaan maapalveluista. Kolmanneksi selitys, jonka mukaan se, että maapalvelujen tarjoaja toimii yksinomaan lentoyhtiön alihankkijana, oikeuttaa korkeamman maksun perimisen, on ristiriidassa ADP:n sen väitteen kanssa, jonka mukaan HRS:n catering-toiminnastaan maksama [— —] prosentin maksu on perusteltu, koska tämä yhtiö toimii yksinomaan AOM:n alihankkijana. Neljänneksi se, että [— —] harjoittavat alihankintatoimintaansa [— —] tiloissa, ei aseta niitä erilaiseen asemaan kuin missä ovat muut palvelujen tarjoajat, jotka harjoittavat toimintaansa omissa tiloissaan, koska kumpikaan yhtiö ei käytä rakennuksia, joista niiden olisi maksettava käyttömaksua. Viidenneksi selitys, jonka mukaan muut maapalveluyhtiöt tarjoavat palvelujaan kaikille niitä tilaaville lentoyhtiöille, on ristiriidassa edellä mainitun taulukon kanssa, josta ilmenee että ne tuottavat vain omahuolintapalveluja.

- 221 Edellä esitetystä seuraa, että neljännen kanneperusteen viidennen osan yhteydessä esitetyt väitteet on myöskin hylättävä ja että neljäs kanneperuste näin ollen on perusteeton.

5. Viides kanneperuste, joka koskee perustamissopimuksen 90 artiklan 2 kohdan rikkomista

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

- 222 Toissijaisesti kantaja katsoo, että perustamissopimuksen 90 artiklan 2 kohdan mukaan kilpailusääntöjä ei voida soveltaa kantajaan, koska sen on voitava hoitaa sille uskottua yleisiin tarkoituksiin liittyvää tehtäväänsä (asia C-393/92, Almelo, tuomio 27.4.1994, Kok. 1994, s. I-1477, 49 kohta; Kok. Ep. XV, s. 121).

- 223 Kantaja väittää, että siviili-ilmailulain L. 251-2 §:n nojalla se ”vastaa kaikkien Pariisin alueella sijaitsevien siviililentoliikenteen käyttöön varattujen rakennelmien ja laitteiden sekä kaikkien niihin liittyvien rakennelmien ja laitteiden kunnossapitoon, käyttöön ja kehittämiseen liittyvästä toiminnasta, jonka tarkoituksena on avustaa saapuvia ja lähteviä ilma-aluksia, ohjata lento-liikennettä, vastata lentoteitse kuljetettavien matkustajien, tavaroiden ja postin, lastaamisesta, purkamisesta sekä kuljettamisesta maassa”. Kantaja toteaa, että sekä Tribunal des conflits edellä mainitussa 13.12.1976 antamassaan ratkaisussa että Ranskan Cour de cassation 13.1.1982 antamassaan tuomiossa, SA Alta ym. vastaan Aéroports de Paris, on luonnehtinut tätä tehtävää julkisiin palveluihin liittyväksi toiminnaksi ja että se on perustamissopimuksen 90 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu ”yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvä palvelu”.
- 224 Komission tulkinta, jonka mukaan maksun muuttuva osa on ainoastaan korvaus tietyistä palveluista, alentaa kantajan mukaan huomattavasti ADP:n hallinnoiman julkisen omaisuuden arvoa ja näin ollen sen käytössä olevia varoja siten, että se ei enää pystyisi suoriutumaan suurista maksuista, joista sen on vastattava. Korvaus pelkistä hallinnointipalveluista, jotka sitä paitsi on epätasaisesti määriteltä, ei ole verrattavissa julkisen omaisuuden hallintaoikeudesta maksettavaan korvaukseen.
- 225 ADP katsoo, että komission arviointi, joka on ristiriidassa julkisen omaisuuden hallintaoikeudesta perittävän maksun luonteen kanssa, merkitsee tosiasiallisesti omistusoikeuden poistamista, joka estää kantajaa hoitamasta tehtävänsä.
- 226 Vastaaja väittää, ettei kyseessä oleva toiminta välttämättä ole luonteeltaan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvä palvelu ja ettei kantaja ole näyttänyt toteen, että moitteiden kohteena oleva menettely olisi välttämätön kantajan tehtävien hoitamisen kannalta.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 227 On huomautettava, että perustamissopimuksen 90 artiklan 2 kohdan poikkeusta on tulkittava suppeasti, ja sitä voidaan soveltaa vain, jos molemmat seuraavista edellytyksistä täyttyvät: yhtäältä julkisen vallan on pitänyt uskoa kyseisen yrityksen hoidettavaksi yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja ja toisaalta perustamissopimuksen sääntöjen soveltamisen on estettävä yritystä hoitamasta sille uskottuja erityistehtäviä, eikä poikkeuksen soveltaminen saa loukata yhteisön etua (edellä mainittu asia *Merci convenzionali porto di Genova*, tuomion 26 kohta).
- 228 Ei ole tarpeen ratkaista, onko tässä kyseessä oleva toiminta perustamissopimuksen 90 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvä palvelu, vaan on riittävää todeta, ettei kantaja ole missään tapauksessa osoittanut, millä tavalla riidanalainen päätös estää kantajaa harjoittamasta julkiseen palveluun liittyvää tehtäväänsä tai että kilpailusääntöjen soveltaminen estäisi kantajaa toteuttamasta tätä tehtävää.
- 229 Komissio ei riidanalaisessa päätöksessään kiellä ADP:tä perimästä maksuja tarjoamistaan palveluista eikä edes esitä kantaansa niiden määrästä, vaan edellyttää ainoastaan, että ADP:n on lopetettava säännöstenvastainen toiminta, joka muodostuu liikevaihtoon perustuvien syrjivien maksujen perimisestä. ADP voi näin ollen edelleen periä maksuja rahoittaakseen hallinnointitehtäväänsä, joka mahdollisesti on yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvä palvelu. Tältä osin on huomautettava, että vaikka ADP perii hallinnointitehtävänsä täyttämiseksi maksuja investointeihin liittyvien menojensa kattamiseksi, tämä tehtävä ei millään tavalla edellytä syrjivien maksujen vahvistamista. ADP ei myöskään ole esittänyt mitään tosiseikkoja tätä vastaan.
- 230 Edellä esitetystä seuraa, että viides kanneperuste, joka koskee perustamissopimuksen 90 artiklan 2 kohdan rikkomista, on hylättävä.

6. Kuudes kanneperuste, joka koskee perustamissopimuksen 222 artiklan rikkomista

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

- 231 Kantaja katsoo, että komissio on riidanalaisella päätöksellään vaikuttanut haitallisesti julkisen omaisuuden arvoon, kun se katsoi kyseessä olevan maksun olevan pelkkä korvaus julkisen omaisuuden hallinnoijan tarjoamista ”palveluista”.
- 232 Kantaja katsoo lisäksi, että riidanalaisella päätöksellä on poikkeuksellisen haitallinen vaikutus sen tekemiin sopimuksiin. Tältä osin kantaja väittää, että komission on asemansa perusteella mukautettava AFS:n maksut, jota tämä on itse vapaaehtoisesti ehdottanut tiettyinä ajankohtana, vastaamaan uuden toimiluvan haltijan maksua, jota viimeksi mainittu on ehdottanut eri ajankohtana ja aivan erilaisessa taloudellisessa tilanteessa. Missään tapauksessa kilpailuoikeudessa ei edellytetä tällaisen mukautuksen tekemistä syrjimättömyysperiaatteen vuoksi tilanteessa, jossa kyseessä on yksityiset oikeushenkilöt, jotka ovat tehneet sopimuksen täysin eri ajankohtana. Komissio on näin ollen kantajan mielestä kohdellut yksityistä omaisuutta eri tavoin kuin julkista omaisuutta.
- 233 Vastaaja väittää, ettei se ole rikkonut perustamissopimuksen 222 artiklan määräyksiä.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 234 Perustamissopimuksen 222 artiklan mukaan perustamissopimuksella ”ei puututa jäsenvaltioiden omistusoikeusjärjestelmiin”.

- 235 Kantajan mukaan komissio on vaikuttanut haitallisesti Ranskan valtion omaisuuden arvoon ja näin ollen rikkonut edellä mainittua artiklaa.
- 236 Ei ole tarpeen tutkia, onko haitallinen vaikutus julkiseen omaisuuteen puuttumista omistusoikeusjärjestelmiin, vaan on riittävää todeta, ettei komissio ole riidanalaisella päätöksellään missään tapauksessa vaikuttanut haitallisesti julkiseen omaisuuteen.
- 237 Tältä osin on huomautettava, että komissio toteaa riidanalaisen päätöksen 98 perustelukappaleessa nimenomaisesti ”että sen ei ole tarpeen ilmoittaa kantaansa kyseisten huolintapalvelujen tarjoajilta perittäviin kiinteän omaisuuden käyttömaksuihin”.
- 238 Komissio velvoittaa riidanalaisen päätöksensä päätösosassa ADP:n ainoastaan lopettamaan liikevaihtoon perustuvien riidanalaisien maksujen perimisen, mutta ei kiellä sitä perimästä maksuja eikä myöskään vahvista maksuille mitään enimmäismäärää.
- 239 Näin ollen komissio ei riidanalaisessa päätöksessään esitä kantaansa julkisen omaisuuden arvosta, vaan velvoittaa ADP:n ainoastaan noudattamaan perustamissopimuksen 86 artiklan pakottavia määräyksiä, joiden mukaisesti sekä julkisen omaisuuden hallinnoimisesta vastaavien elinten että yksityisten omistajien on toimittava.
- 240 Edellä esitetystä seuraa, että perustamissopimuksen 222 artiklan rikkomista koskeva kanneperuste on perusteeton.

- 241 Tätä päätelmää ei voida asettaa kyseenalaiseksi väittämällä, että riidanalainen päätös vaikuttaa haitallisesti ADP:n tekemiin sopimuksiin. Kilpailuoikeuden pakottavan luonteen nimenomaisena tarkoituksena on taata, että sen säännökset ovat pakottavia ja että taloudellisia toimijoita kielletään kiertämästä niitä sopimuksissaan.

7. Seitsemäs kanneperuste, joka koskee harkintavallan väärinkäyttöä

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

- 242 Kantaja väittää, että komissio on toiminut perustamissopimuksen 86 artiklan tarkoituksen vastaisesti, kun riidanalaisessa päätöksessä tosiasiallisesti pyritään yhdenmukaistamaan julkisen omaisuuden hallintaoikeudesta maapalvelutoiminnan yhteydessä perittäviä maksuja.
- 243 Tältä osin kantaja huomauttaa, että komissio on katsonut, että maksun kiinteä osa ei kuulu sen harkintavaltaan, mutta toteaa kuitenkin riidanalaisen päätöksen 127 perustelukappaleessa, että ”AFS:n maksamien maksujen osalta komissio ei — — vastusta maa-alueiden ja rakennusten käytöstä perittävän maksuosuuden sisällyttämistä siltä kokonaisuudessaan pyydettyyn maksuun”. Kantaja esittää myös, että komissio nimenomaisesti viittaa väitetiedoksiantonsa 18 kohdassa siihen, että ”käytäntö, jota ADP on noudattanut liikevaihtoon perustuvien maksujen osalta, ei vastaa muilla yhteisön lentoasemilla, kuten London Heathrow, London Gatwick, Amsterdam-Schiphol ja Frankfurt, yleisesti noudatettavia käytäntöjä”.
- 244 Komissio ei kantajan mukaan myöskään pyrkinyt selvittämään palvelujen tarjoajien näkemystä riidanalaisista maksuista. Tämä on kantajan mielestä selvä

osoitus siitä, että nyt käsiteltävänä olevassa asiassa ei komission osalta ole kyse kilpailusääntöjen soveltamisesta konkreettiseen tilanteeseen vaan lainsäädännöllisten tavoitteiden ajamisesta.

- 245 Koska lentoasemien maapalvelut liittyvät välittömästi yhteiseen liikennepoliittikkaan, komission tehtävänä ei ole käyttää AFS:n tekemää kantelua pyrkiäkseen muuttamaan julkisen omaisuuden hallintaoikeudesta perittäviä korvauksia koskevaa jäsenvaltioiden lainsäädäntöä.
- 246 Vastaja väittää, ettei se ole syyllistynyt harkintavallan väärinkäyttöön.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 247 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan harkintavaltaa on päätöstä tehtäessä käytetty väärin, jos objektiivisten, asiaankuuluvien ja yhtäpitävien seikkojen perusteella on selvää, että päätös on tehty yksinomaan tai ainakin olennaisilta osin muiden kuin esitettyjen päämäärien saavuttamiseksi (asia T-72/97, Proderec v. komissio, tuomio 16.7.1998, Kok. 1998, s. II-2847, 118 kohta).
- 248 Kun otetaan huomioon ainoastaan Pariisin alueen lentoasemia koskevan riidanalaisen päätöksen päätösosa ja perusteluosa, on todettava, että komissio ei pyri yhdenmukaistamaan julkisen omaisuuden hallintaoikeudesta perittävien maksujen vahvistamisen edellytyksiä, vaan sen tarkoituksena on ainoastaan lopettaa määräävän markkina-aseman väärinkäyttö kieltämällä ADP:tä perimästä maapalveluja tarjoavilta eri yhtiöiltä syrjiviä maksuja. Riidanalaisen päätöksen

98 perustelukappaleessa komissio toteaa lisäksi, että kyseisessä asiassa ”sen ei ole tarpeen ilmoittaa kantaansa kyseisten huolintapalvelujen tarjoajilta perittäviin kiinteään omaisuuden käyttömaksuihin”. Riidanalainen päätös ei näin ollen ole komission käyttämä peitelty keino yhdenmukaistaa julkisen omaisuuden hallinnasta perittäviä maksuja.

249 Sen väitteen osalta, jonka mukaan komissio ei ole kysynyt muilta palvelujen tarjoajilta mielipidettä riidanalaisista maksuista, on huomautettava, että asetuksen N:o 17/19 artiklan 2 kohdassa säädetään, että komissiolla on mahdollisuus, mutta ei velvollisuutta kuulla ulkopuolisia henkilöitä. Koska kantaja ei ole vaatinut muiden yritysten kuulemistä, se ei voi moittia komissiota siitä, ettei lisäkuulemisia ole pidetty. Joka tapauksessa tällä väitteellä ei ole merkitystä sen osoittamiseksi, onko harkintavaltaa käytetty väärin.

250 Tämä kanneperuste on ilmeisen perusteeton.

251 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että kanne on hylättävä perusteettomana.

Oikeudenkäyntikulut

252 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja on hävinnyt asian, kantaja on veloitettava vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan sekä korvaamaan komission ja väliintulijan oikeudenkäyntikulut, koska nämä ovat sitä vaatineet.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(kolmas jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

- 1) Kanne hylätään.
- 2) Kantaja veloitetaan vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan sekä korvaamaan komissiolle ja väliintulijalle, Alfa Flight Services -yhtiölle, aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

Lenaerts

Azizi

Jaeger

Julistettiin Luxemburgissa 12 päivänä joulukuuta 2000.

H. Jung

J. Azizi

kirjaaja

kolmannen jaoston puheenjohtaja